รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

จุดร่วมแห่งคอมพิวเตอร์ ภาษาและวรรณคดีอังกฤษ: กรณีศึกษาการวิเคราะห์นวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 จากมุมมองภาษาศาสตร์คลังข้อมูล

Where the Computer Meets Language and Literature in English Studies: A Case Study of Corpus-based Approach to Analysis of Nineteenth-century British Novels

โดย

อาจารย์ ดร.รักสงบ วิจิตรโสภณ

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาศาสตร์ภาษาอังกฤษ วรรณคดีอังกฤษศึกษาและการเรียนการสอนวรรณคดีอังกฤษ ผ่านการวิเคราะห์นวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 โดยใช้มุมมองจากภาษาศาสตร์คลังข้อมูล คำถามหลักในการวิจัยคือ

(1) ลักษณะเด่นทางภาษาของนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 คืออะไร และมีบทบาทต่อการตีความอย่างไร

(2) คลังข้อมูลภาษาอังกฤษสามารถช่วยอธิบายการตีความวรรณคดีอังกฤษได้อย่างไร

สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกทำวิจัยหัวข้อนี้เป็นเพราะปัจจุบันคลังข้อมูลภาษา (corpora) เข้ามามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการเรียนการสอนและการวิจัยภาษาอังกฤษในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ทำให้คลังข้อมูลภาษาอังกฤษ เช่น British National Corpus และ Corpus of Contemporary American English ซึ่งรวบรวมตัวอย่างการใช้ภาษาอังกฤษของเจ้าของภาษาไว้มากมายและหลากหลายสามารถแสดงรูปแบบอันเป็นมาตรฐานในการใช้คำและโครงสร้างต่าง ๆในภาษาอังกฤษได้ชัดเจนและเป็นระบบขึ้น องค์ความรู้ที่ได้จากการใช้คลังข้อมูลภาษาอังกฤษนี้สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมได้จากพจนานุกรมภาษาอังกฤษและหนังสืออ้างอิงเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษที่ตีพิมพ์ขึ้นในระยะหลังซึ่งต่างก็ใช้คลังข้อมูลเป็นแหล่งข้อมูลหลักในการพัฒนาเนื้อหาและให้ตัวอย่าง อาทิเช่น *Longman Grammar of Spoken and Written English* โดย Biber *et al*. (1999) และ *Oxford Student's Dictionary* (2008) เป็นต้น ในประเทศไทยเองก็มีการนำหลักการทางภาษาศาสตร์คลังข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ อาทิเช่น อรุณมานะกุล (2551) ศึกษาการใช้บุพบทในภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนชาวไทยใช้ เปรียบเทียบกับ

ที่เจ้าของภาษาใช้ มัลลิกะมาส *et al*. (forthcoming) ศึกษาการใช้คำปรากฏร่วมของผู้เรียนชาวไทย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการใช้คลังข้อมูลภาษาอังกฤษจะแพร่หลาย แต่แท้จริงแล้วการใช้คลังข้อมูลภาษาอังกฤษในสาขามนุษยศาสตร์นั้นยังมักจำกัดอยู่เพื่อการวิจัยภาษาศาสตร์ภาษาอังกฤษและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในขณะที่อังกฤษศึกษา (English studies) นั้นมิได้ครอบคลุมเฉพาะเรื่องของตัวภาษาเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงการศึกษาวรรณกรรมอังกฤษด้วย สาเหตุที่การใช้คลังข้อมูลภาษาอังกฤษยังจำกัดอยู่เฉพาะการศึกษาภาษาศาสตร์ภาษาอังกฤษนั้นน่าจะเป็นเพราะเรามักมองว่าภาษาศาสตร์และวรรณคดีศึกษาเป็นศาสตร์คนละแขนง นักภาษาศาสตร์ซึ่งความสนใจหลักอยู่ที่รูปแบบ ระบบและหน้าที่ของภาษามักมองว่าภาษาในงานวรรณกรรมเป็นการใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์ มีความแตกต่างจากรูปแบบการใช้ภาษาตามระบบ ด้วยเหตุนี้ ในแวดวงอังกฤษศึกษา คลังข้อมูลภาษาอังกฤษซึ่งทำให้เห็นตัวอย่างการใช้ภาษาแบบมาตรฐานจึงมักไม่ถูกนำมาใช้ในการศึกษาและการเรียนการสอนวรรณคดีอังกฤษ

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าความพิเศษหรือความแตกต่างของภาษาในวรรณกรรมนั้นควรมองเป็นระดับความแตกต่างที่มีตั้งแต่มากไปน้อย มากกว่าที่จะมองว่าเป็นความแตกต่างโดยสิ้นเชิง เพราะหากภาษาในวรรณกรรมต่างจากรูปแบบการใช้ภาษาตามมาตรฐานโดยสิ้นเชิง ผู้อ่านในฐานะผู้ใช้ภาษาคนหนึ่งย่อมไม่สามารถเข้าใจตัวบทวรรณกรรมได้ ที่สำคัญกว่านั้น การที่จะตัดสินได้ว่าภาษาในวรรณกรรมชิ้นหนึ่งๆมีลักษณะเฉพาะอะไร มากน้อยเพียงใดได้อย่างเป็นระบบนั้น เราจำเป็นต้องมีข้อมูลที่ชัดเจนว่ารูปแบบการใช้ภาษาแบบมาตรฐานนั้นเป็นอย่างไร กล่าวอีกนัยหนึ่ง จำเป็นต้องมีการเปรียบเทียบการใช้ภาษาในงานวรรณกรรมกับรูปแบบการใช้ภาษาแบบมาตรฐาน จึงจะทำให้สามารถบอกได้ว่าภาษาในงานวรรณกรรมมีความพิเศษหรือแตกต่างมากน้อยเพียงใด ตามหลักการนี้ เราจึงไม่ควรจำกัดการใช้คลังข้อมูลภาษาอังกฤษอยู่แต่เฉพาะในการวิจัยทางภาษาศาสตร์และการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ แต่ควรทดลองขยายไปสู่การวิจัยในสาขาวรรณคดีอังกฤษซึ่งเป็นอีกหนึ่งสาขาในการศึกษาและวิจัยสาย

มนุษยศาสตร์ด้วย กล่าวคือ ทดลองนำคลังข้อมูลมาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาตัวบทวรรณกรรมในฐานะแหล่งข้อมูลที่แสดงภาพการใช้ภาษาแบบทั่วไป และนำมาเปรียบเทียบเพื่อค้นหาจุดเด่นของภาษาในงานวรรณกรรมที่มีผลต่อการสื่อความหมายและการตีความ การศึกษาวรรณกรรมอังกฤษจากมุมมองและระเบียบวิธีวิจัยของภาษาศาสตร์คลังข้อมูลจึงน่าจะเป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ภาษาอังกฤษและสาขาวรรณคดีอังกฤษ ซึ่งเป็นศาสตร์หลักในการศึกษาและวิจัยสายมนุษยศาสตร์ทั้งสองสาขา อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นว่าแม้ความสนใจจะต่างกัน การวิจัยของทั้งสองศาสตร์ก็สามารถตั้งอยู่บนพื้นฐานเดียวกันได้ นั่นคือ การวิเคราะห์ภาษา

2. วัตถุประสงค์

(1) เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการวิจัยทางภาษาศาสตร์ การวิจัยทางวรรณคดี และการเรียนการสอนวรรณคดี

(2) เพื่อพัฒนาศักยภาพของการใช้คลังข้อมูลภาษาเพื่อการวิจัยสายมนุษยศาสตร์

(3) เพื่อค้นหาลักษณะเด่นทางภาษาในนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ที่อาจมีผลต่อการตีความของผู้อ่านในปัจจุบันและของผู้เรียนชาวไทย

3. คำถามวิจัย

(1) คลังข้อมูลภาษาอังกฤษสามารถช่วยอธิบายการตีความวรรณคดีอังกฤษได้อย่างไร

(2) ลักษณะเด่นทางภาษาของนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 คืออะไร และมีบทบาทต่อการตีความอย่างไร

4. ขอบเขตการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ เดิมผู้วิจัยจะทำการศึกษานวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 เป็นกรณีศึกษาในการใช้คลังข้อมูลทางภาษาศาสตร์เพื่อศึกษาวรรณคดี กล่าวคือทำการเปรียบเทียบคลังข้อมูลที่รวบรวมนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 เรื่องต่างๆกับคลังข้อมูลภาษาอังกฤษทั่วไป (general corpus) เพื่อค้นหาว่านวนิยายอังกฤษในสมัยดังกล่าวมีลักษณะเด่นอะไรที่อาจมีผลต่อการตีความของผู้อ่านในปัจจุบัน แต่เนื่องจากผู้วิจัยประสบปัญหาสองประการ ได้แก่ ขนาดของคลังข้อมูลใหญ่เกินกว่าที่โปรแกรมที่ใช้ประมวลผลจะจัดการได้ และ ความหลากหลายของคลังข้อมูลซึ่งมีผลต่อการตีความผลการเปรียบเทียบคลังข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยจะได้อธิบายโดยละเอียดในบทที่ 3 ผู้วิจัยจำเป็นต้องลดขอบเขตการวิจัยจากนวนิยายอังกฤษหลากหลายเรื่องในศตวรรษที่ 19 เป็นนวนิยายของนักเขียนเพียงคนเดียว คือ Jane Austen ซึ่งมีผลงานตีพิมพ์ในศตวรรษที่ 19 แทน

5. ระเบียบการวิจัย

1. รวบรวมรายชื่อนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ที่ใช้ในการเรียนการสอนวรรณคดีอังกฤษในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาและที่จะใช้สอนในปีการศึกษา 2553 และ 2554

2. สร้างคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 จากรายการที่รวบรวมได้

3. ทำการ code ชนิดของคำในคลังข้อมูลตามประเภทไวยากรณ์ (part of speech) และวงความหมาย (semantic field) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Wmatrix ของ Paul Rayson ซึ่งต้องสมัครเป็นสมาชิกรายปี

4. เปรียบเทียบคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ของผู้วิจัยกับ British National Corpus (BNC) ที่ผ่านการ code ชนิดของคำตามประเภทไวยากรณ์ (part of speech) และวงความหมาย (semantic field) เช่นเดียวกับคลังข้อมูลของผู้วิจัย โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Wmatrix

5. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ของผู้วิจัยกับ BNC ในระดับคำ

6. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ของผู้วิจัยกับ BNC ในระดับกลุ่มคำและสำนวน (ความยาวตั้งแต่สามถึงแปดคำ)

7. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ของผู้วิจัยกับ BNC ในระดับไวยากรณ์

8. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ของผู้วิจัยกับ BNC ในระดับวงความหมาย (semantic field)

9. สังเคราะห์ผลจากการวิเคราะห์คลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ในระดับต่างๆ ในข้อ 5 ถึง 8 เพื่อตอบคำถามการวิจัยที่ตั้งไว้

10. รายงานผลการวิจัยและปิดโครงการ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. บูรณาการการวิจัยสองศาสตร์หลักในสายมนุษยศาสตร์ที่มักศึกษาแยกกันทั้งที่มีความเกี่ยวข้องกันในระดับหนึ่ง ได้แก่ ภาษาศาสตร์และวรรณคดีศึกษา

2. ทำให้สามารถประเมินศักยภาพของการใช้คลังข้อมูลภาษาเพื่อการศึกษาวรรณคดี

3. สามารถนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนวรรณคดีอังกฤษ

บทที่ 2
ทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับคลังข้อมูลภาษาและการนำคลังข้อมูลภาษามาใช้ในงานวิจัยทางวัจนลีลาศาสตร์

2.1. คลังข้อมูลภาษา (corpus)

คลังข้อมูลภาษาคือข้อมูลภาษาเขียนหรือภาษาพูดที่เป็นภาษาที่ใช้จริงซึ่งถูกรวบรวมขึ้นมาในปริมาณที่มากเพียงพอตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่กำหนดขึ้น เพื่อนำคลังข้อมูลนั้นมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับภาษา (อรุณมานะกุล 2553) อาทิเช่น การศึกษาเรื่องคำ ไวยากรณ์ในระดับประโยค และการแปรของภาษา เป็นต้น ด้วยเหตุนี้คลังข้อมูลภาษาจึงต่างจากคลังข้อมูลแบบ archive เพราะมีการกำหนดไว้อย่างเป็นระบบว่าจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นตัวแทนของภาษาใด หรือประเภทใด ในขณะที่คลังข้อมูลแบบ archive ไม่ได้มีไว้เพื่อให้เป็นตัวแทนของภาษา จึงไม่มีการกำหนดเกณฑ์ใดๆเพื่อคัดเลือกข้อมูล

หากจำแนกคลังข้อมูลภาษาตามวัตถุประสงค์ คลังข้อมูลภาษาสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ คลังข้อมูลภาษาแบบทั่วไป (general corpus) และคลังข้อมูลภาษาเฉพาะทาง (specialized corpus) คลังข้อมูลภาษาแบบทั่วไปนั้นมักมุ่งเน้นให้เป็นตัวแทนของภาษาหนึ่งๆ จึงมีลักษณะเป็นคลังข้อมูลแบบสมดุล คือมีการเลือกเก็บข้อมูลภาษาอย่างมีระบบและหลากหลาย เช่น British National Corpus ซึ่งรวบรวมภาษาพูดและภาษาเขียนของภาษาอังกฤษแบบอังกฤษในปัจจุบัน (Present-day British English) โดยรวบรวมจากภาษาที่ใช้ในตัวบทประเภทข่าว เรื่องแต่ง และสุนทรพจน์ ส่วนคลังข้อมูลภาษาเฉพาะทางนั้นมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อใช้ศึกษาภาษาเฉพาะทาง เป็นคลังข้อมูลที่ผู้จัดทำคัดเลือกและรวบรวมเฉพาะข้อมูลของภาษาที่ต้องการศึกษาโดยเฉพาะ เช่น Michigan Corpus of Academic

Lectures คลังข้อมูลนวนิยายศตวรรษที่ 19 และคลังข้อมูลนวนิยายของเจน ออสเตนที่ใช้ในงานวิจัยนี้ก็ถือเป็นคลังข้อมูลภาษาเฉพาะทางเช่นกัน

งานวิจัยที่ใช้คลังข้อมูลมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ (Biber et al) ดังนี้

1. เป็นงานวิจัยเชิงประจักษ์ (empirical) กล่าวคือ งานวิจัยนั้นๆศึกษาลักษณะหรือปรากฏการณ์ทางภาษาจากข้อมูลที่มาจากการใช้ภาษาจริงๆ เช่น จากบทสนทนาที่เกิดขึ้นจริงหรือจากตัวบทที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่จริง มิใช่ข้อความที่นักวิจัยคิดหรือแต่งขึ้นมาเองเพื่อประกอบข้อพิสูจน์หรือคำอธิบายของตนในงานวิจัย ด้วยเหตุนี้ นักภาษาศาสตร์จึงสามารถตรวจสอบและพิสูจน์ข้อสันนิษฐานของตนเกี่ยวกับลักษณะภาษาหนึ่งๆได้ นอกจากนั้นคลังข้อมูลยังช่วยให้นักภาษาศาสตร์สามารถอธิบายลักษณะหรือปรากฏการณ์ของภาษาที่เกิดขึ้นจริง

2. เป็นงานวิจัยที่อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เนื่องจากคลังข้อมูลได้รวบรวมตัวบทของภาษาหนึ่งๆหรือแบบหนึ่งๆไว้ในปริมาณมาก เราสามารถใช้ข้อมูลจากคลังภาษาเพื่อหารูปแบบภาษาที่นิยมใช้หรือมักปรากฏได้ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเชิงปริมาณเช่น ความถี่ที่คำใดๆปรากฏเพียงอย่างเดียงไม่เพียงพอต่อการศึกษาการใช้ภาษาใดๆ เราจำเป็นต้องพิจารณาบริบทการใช้ภาษานั้นๆด้วย ในส่วนนี้ คอนคอร์แดนซ์ในโปรแกรมประมวลผลคลังข้อมูลสามารถแสดงบริบทของการใช้คำได้ ด้วยเหตุนี้ ในการศึกษารูปแบบการใช้ภาษาใดๆที่ใช้แนวทางภาษาศาสตร์คลังข้อมูลจำเป็นต้องพิจารณาทั้งความถี่และบิบทของคำนั้นๆ

2. การศึกษาวัจนลีลาศาสตร์โดยใช้คลังข้อมูลภาษา

วัจนลีลาศาสตร์ (stylistics) เป็นสาขาวิชาหนึ่งในการศึกษาภาษาศาสตร์ประยุกต์ที่มุ่งเน้นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภาษาในตัวบทกับความหมายของตัวบทนั้น ทั้งนี้ ผู้ศึกษาวัจนลีลาศาสตร์เชื่อว่าตัวบทแต่ละตัวบทต่างก็มีรูปแบบการใช้ภาษาที่เป็นลักษณะเฉพาะของตัวบทนั้นๆ ซึ่งเป็นผลจากการที่ผู้เขียนได้เลือกสรรถ้อยคำหรือรูปประโยคที่

ตนเชื่อว่าสามารถสื่อความหมายที่ตนต้องการสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาว่าผู้อ่านของตนเป็นใคร หรือตัวบทนั้นมีวัตถุประสงค์ใด เป็นต้น ผู้ศึกษาวัจนลีลาศาสตร์จึงมีภารกิจสำคัญ 2 ประการคือ

(1) ระบุลักษณะภาษาที่เป็นลักษณะเฉพาะของตัวบท โดยการนำตัวบทนั้นมาเปรียบเทียบกับรูปแบบการใช้ภาษาทั่วไป ข้อแตกต่างระหว่างตัวบทนั้นกับรูปแบบการใช้ภาษาทั่วไป ซึ่งมักจะมาในรูปของความถี่ของคำ จะถือว่าเป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้ตัวบทนั้นแตกต่างจากตัวบทอื่นๆ

(2) เมื่อระบุลักษณะเฉพาะของตัวบทนั้นแล้ว นักวิจัยจะต้องอธิบายว่าลักษณะเฉพาะนั้นมีความสัมพันธ์กับความหมายของตัวบทอย่างไร ด้วยการพิจารณาบริบทที่ลักษณะภาษานั้นปรากฏ

จากหลักการนี้ เราจะเห็นว่าการศึกษาวัจนลีลาของตัวบทมีความใกล้เคียงกับวิธีการทางภาษาศาสตร์คลังข้อมูลเป็นอย่างยิ่ง ทั้งในด้านของการใช้ข้อมูลความถี่ และการพิจารณาบริบทการใช้ภาษา แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าไม่ค่อยมีการนำแนวทางภาษาศาสตร์คลังข้อมูลมาใช้ในงานวิจัยวัจนลีลาเท่าใดนัก Wayne (2005) กล่าวว่า สาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะผู้ที่ศึกษางานวรรณกรรมมองว่าการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือสำหรับการทำงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ไม่เหมาะกับงานสายมนุษยศาสตร์

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันได้เริ่มมีการนำคลังข้อมูลภาษาใช้ศึกษาวัจนลีลาบ้างแล้ว Wayne (2005) ตั้งข้อสังเกตว่าการศึกษาวัจนลีลาโดยใช้คลังข้อมูลภาษาในปัจจุบันแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มหลัก กลุ่มแรกเป็นการกำกับผลลงบทตัวบท (corpus annotation) เพื่อค้นหาลักษณะภาษาของตัวบท จากนั้นจะให้โปรแกรมคอมพิวเตอร์คำนวณความถี่ของลักษณะภาษาที่ต้องการค้นหา ตัวอย่างงานวิจัยประเภทนี้ ได้แก่งานของ Semino and Short (2004) ที่ศึกษารูปแบบการเสนอคำพูดและความคิดในนิยายอังกฤษ นักวิจัยทั้งสองรวบรวมคลังข้อมูลนิยายอังกฤษสมัยใหม่และทำการระบุรูปแบบการนำเสนอคำพูดและความคิดลงบนตัวบท จากนั้นจึง

ประมวลผลรูปแบบต่างๆ พบว่ารูปแบบการนำเสนอคำพูดและความคิดในงานวรรณกรรมมีความหลากหลายมากกว่าในทฤษฎีที่มักเน้น direct และ indirect speech งานวิจัยวัจนลีลาศาสตร์โดยการใช้คลังข้อมูลอีกกลุ่มหนึ่งเน้นการศึกษาภาษาตัวบทว่าแตกต่างจากภาษาทั่วไปอย่างไร โดยพิจารณาคำปรากฏร่วมของคำเป็นหลัก เนื่องจากการใช้คลังข้อมูลสามารถคำนวณความถี่ในการปรากฏร่วมและดูบริบทการปรากฏร่วมของคำต่างๆได้ งานวิจัยที่สำคัญในกลุ่มนี้ได้แก่งานของ Louw (1993) ที่พิจารณาคำปรากฏร่วมของคำบางคำในตัวบทที่ตัดตอนมาจากนิยายหรือบทกลอน Louw พบว่า ในตัวบทที่ศึกษามีการใช้คำปรากฏร่วมต่างจากที่ใช้ในภาษาทั่วไป ทำให้เกิดเป็นสำนวนภาษาที่สร้างสรรค์หรือความหมายแฝงในตัวบท

สำหรับโครงการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะผสมผสานแนวทางการใช้คลังข้อมูลภาษาทั้ง 2 แบบเข้าด้วยกัน โดยจะให้มีการกำกับชนิดของคำ (part of speech) และ วงความหมาย (semantic field) มิใช่เพื่อดูรูปแบบภาษาเพียงอย่างเดียว เช่นที่พบในงานของ Semino and Short (2004) แต่เพื่ออธิบายว่ารูปแบบที่บันทึกนั้นแตกต่างจากตัวบทอื่นที่นำมาเปรียบเทียบอย่างไรและเกี่ยวข้องกับการสื่อความอย่างไร

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงขั้นตอนต่างๆในการทำวิจัย อันประกอบด้วย การสร้างคลังข้อมูล ปัญหาที่เกิดจากคลังข้อมูลที่สร้างขึ้นและการแก้ปัญหา ข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรม **Wmatrix** และเครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัยนี้

3.1 การสร้างคลังข้อมูลภาษา

การออกแบบและสร้างคลังข้อมูลภาษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับงานวิจัยที่ใช้แนวทางภาษาศาสตร์คลังข้อมูล Kennedy (1998) ได้กล่าวถึงปัจจัยต่างๆที่นักวิจัยควรคำนึงในการสร้างคลังข้อมูลภาษา ซึ่งผู้วิจัยนำมาพิจารณาและประยุกต์ใช้กับงานวิจัยของตนเอง ดังที่จะได้อธิบายต่อไป ดังนี้

3.1.1 วัตถุประสงค์

Kennedy กล่าวว่านักวิจัยจะต้องมีความชัดเจนว่าต้องการสร้างคลังข้อมูลเพื่อประโยชน์อะไร คลังข้อมูลที่จะใช้เป็นคลังข้อมูลแบบทั่วไป (general corpus) หรือเป็นคลังข้อมูลเฉพาะทาง (specialized corpus)

3.1.2 ความสมดุลและขนาด (balance and size)

การเป็นตัวแทนภาษา (representativeness) เป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งยวดของคลังข้อมูลภาษา (Leech 1992) นักวิจัยจะต้องมีความชัดเจนว่าคลังข้อมูลที่ตนเองใช้นั้นเป็นตัวแทนของภาษาอะไร หรือภาษาประเภทใด และเกณฑ์สำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาในการออกแบบและสร้างคลังข้อมูลให้เป็นตัวแทนภาษาที่ต้องการศึกษาคือสมดุลและขนาด

ในด้านสมดุลนั้น Kennedy (1998) กล่าวว่าสมดุลของคลังข้อมูลหมายถึงการพิจารณาเรื่องความหลากหลายของตัวบทในคลังข้อมูลว่าจะให้ความสำคัญกับตัวบทประเภทใด เช่น ตัว

บทเขียนหรือตัวบทพูด หรือเป็นตัวบทที่สร้างขึ้นโดยกลุ่มคนประเภทใด ภาษาที่ใช้โดยของเจ้าของภาษาเท่านั้นหรือใครก็ตามที่ใช้ภาษานั้น เป็นต้น

สำหรับขนาดของคลังข้อมูลนั้น Sinclair (1991) แนะว่าคลังข้อมูลภาษาควรจะมีขนาดใหญ่มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคลังข้อมูลภาษาทั่วไป เพื่อให้สามารถเป็นตัวแทนของภาษาที่ต้องการศึกษาได้ และในความเป็นจริง ในการใช้ภาษาของเราตามธรรมชาติแล้ว มักจะมีคำไวยากรณ์ (function word) ปรากฏอยู่มากกว่าคำเนื้อหา (content word) อย่างไรก็ตาม Leech (1992) กล่าวว่าขนาดของคลังข้อมูลเพียงอย่างเดียวไม่สามารถบอกความเป็นตัวแทนของภาษานั้นได้ ความเป็นตัวแทนยังขึ้นอยู่กับการออกแบบให้คลังข้อมูลมีความสมดุลและครอบคลุมภาษาในแบบต่างๆด้วย

3.1.3 การสร้างคลังข้อมูลในโครงการวิจัยนี้

สำหรับโคงการวิจัยนี้ เนื่องจากคำถามวิจัยเกี่ยวข้องกับลักษณะภาษาที่สำคัญในนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ที่มีผลต่อการตีความของผู้อ่าน ผู้วิจัยเห็นว่าคลังข้อมูลที่ต้องใช้ในโครงการวิจัยนี้มี 2 คลัง ได้แก่คลังข้อมูลในนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นคลังข้อมูลเฉพาะทาง (specialized corpus) ทำหน้าที่เป็นฐานข้อมูลหลักของงานวิจัย และคลังข้อมูลทั่วไป (general corpus) ที่เป็นตัวแทนของลักษณะภาษาอังกฤษแบบทั่วไป ทำหน้าที่เป็นคลังข้อมูลอ้างอิง (reference corpus) ที่ผู้วิจัยสามารถนำคลังข้อมูลในนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 มาเปรียบเทียบเพื่อจะได้เห็นว่าลักษณะภาษาแง่มุมใดในนนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ที่มีความโดดเด่น อันนำไปสู่ความหมายของตัวบท

สำหรับคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 นั้น ผู้วิจัยได้สำรวจแล้ว พบว่ามีคลังข้อมูลนี้ที่มหาวิทยาลัยแลงคาสเตอร์ ประเทศอังกฤษ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าคลังข้อมูลดังกล่าวไม่มีสมดุลในด้านตัวบทที่นำมาประกอบเป็นคลังข้อมูล กล่าวคือ ประกอบด้วยนวนิยายของนักเขียนต่างๆในจำนวนที่ต่างกัน เช่น มีงานเขียนของเจน ออสเตน 3 เรื่อง และมีของเซอร์วอลเตอร์ สก็อต 7 เรื่องเป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่าความไม่สมดุลนี้น่าจะมีผลต่อผลการวิจัย กล่าวคือ

ลักษณะภาษาที่ปรากฏว่าสำคัญน่าจะเป็นลักษณะภาษาที่เป็นผลจากลีลาการใช้ภาษา ของนักเขียน (authorial style) ที่ผลงานปรากฏอยู่ในคลังข้อมูลมากกว่าของคนอื่นๆมากกว่าที่จะเป็นลักษณะภาษาของนวนิยายสมัยนั้น ผู้วิจัยจึงตัดสินใจสร้างคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 เอง โดยเริ่มสำรวจรายชื่อนิยายอังกฤษที่ตีพิมพ์ในศตวรรษที่ 19 จากรายการหนังสือที่ใช้สอนในวิชาวรรณคดีอังกฤษ เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่านิยายที่อาจารย์ผู้สอนวรรณคดีอังกฤษเลือกมาใช้ในการเรียนการสอนน่าจะเป็นเรื่องเด่นๆหรือมีความสำคัญในแวดวงวรรณคดีอังกฤษ จึงอาจกล่าวได้ว่านิยายเหล่านี้สามารถเป็นตัวแทนของนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ได้ ในกรณีที่นวนิยายที่อยู่ในรายการหนังสือนั้นเป็นเรื่องที่เขียนโดยนักเขียนคนเดียวกัน เช่น เรื่อง *Middlemarch* และ *Mill on the Floss* ที่เขียนโดย George Elliot ผู้เขียนจะเลือกเพียงเรื่องเดียว โดยสอบถามข้อมูลจากอาจารย์วรรณคดี ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสมดุลในคลังข้อมูลและเพื่อให้ผลการวิจัยไม่ได้สะท้อนลักษณะการใช้ภาษาของนักเขียนคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ รายชื่อนวนิยายที่ผู้วิจัยคัดเลือกเพื่อใช้ในการสร้างคลังข้อมูลมีดังนี้

Pride and Prejudice ของ Jane Austen

Mill on the Floss ของ George Elliot

Hard times ของ Charles Dickens

Frankenstein ของ Mary Shelly

Jane Eyre ของ Charlotte Bronte

Wuthering Heights ของ Emily Bronte

Tess of the Durberville ของ Thomas Hardy

The Woman in White ของ Wilkie Collins

เมื่อรวบรวมรายชื่อนวนิยายแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการดาวน์โหลดตัวบทนวนิยายอังกฤษที่ปรากฏชื่อในรายการหนังสือที่ได้รับการบันทึกเป็นแบบอิเล็กทรอนิกส์จากเวปไซต์ Project Gutenberg ซึ่งเป็นเวปไซต์ที่รวบรวมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์กว่า 38,000 เล่ม และสาธารณชนสามารถเข้ามาอ่านหรือดาวน์โหลดตัวบทได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เมื่อได้ตัวบทนวนิยายที่ต้องการแล้ว ผู้เขียนบันทึกไฟล์ของนวนิยายทั้งหมดรวมอยู่ในไฟล์เดียวกัน เนื่องจากโปรแกรมที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูล กำหนดให้ใช้ไฟล์เดียวในการเปรียบเทียบกับอีกคลังข้อมูลหนึ่ง ผลที่ได้จึงจะมีความแม่นยำ คลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 นี้มีขนาด 3,739,657 คำ (tokens)

สำหรับคลังข้อมูลทั่วไป (general corpus) ที่ทำหน้าที่เป็นคลังข้อมูลอ้างอิง (reference corpus) นั้น ในขั้นแรก ผู้วิจัยได้เลือกหมวดเรื่องแต่งใน British National Corpus (BNC) เนื่องจากหมวดเรื่องแต่งนี้ประกอบด้วยตัวบทประเภทนิยายเช่นเดียวกับคลังข้อมูลที่ผู้วิจัยจะนำไปเปรียบเทียบด้วย และสาเหตุที่เลือก British National Corpus **(**BNC) นั้น เป็นเพราะเป็นคลังข้อมูลภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ (British English) แบบทั่วไปที่มีมาตรฐาน และถูกนำมาใช้ในงานวิจัยภาษาอังกฤษมากมาย เช่น *Longman Grammar of Spoken and Written English* (Biber *et al*. 1999) เป็นต้น จึงสามารถนำมาเปรียบเทียบกับลักษณะภาษาอังกฤษแบบอังกฤษที่ปรากฏในนวนิยายในคลังข้อมูลของผู้วิจัยได้ โดยตัวบทประเภทนิยายจาก BNC นั้นมาพร้อมกับโปรแกรม Wmatrix ที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูลแล้ว

3.1.4 ปัญหาที่เกิดจากคลังข้อมูลที่สร้างขึ้นและการแก้ปัญหา

เมื่อได้คลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 แล้ว ผู้วิจัยจึงอัพโหลดคลังข้อมูลลงในโปรแกรม Wmatrix จากนั้นได้ดำเนินการเปรียบเทียบกับคลังข้อมูลเรื่องแต่งใน British National Corpus แต่ผู้วิจัยประสบปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยเมื่อนำคลังข้อมูลทั้งสองมาเปรียบเทียบกัน กล่าวคือ คลังข้อมูลที่สร้างขึ้นมีขนาดใหญ่มาก ทำให้โปรแกรม Wmatrix ไม่สามารถประมวลผลออกมาในระดับที่เล็กที่สุดคือระดับคำศัพท์ได้ แต่สามารถประมวลผลใน

ระดับไวยากรณ์และวงความหมายได้ ผู้วิจัยได้พยายามแก้ไขปัญหานี้โดยบันทึกตัวบทในคลังข้อมูล BNC และนำไปเปรียบเทียบกับคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 โดยใช้อีกโปรแกรมหนึ่ง (AntConc) แต่ปรากฏว่าการประมวลผลในแต่ละครั้งได้จำนวนคำไม่เท่ากัน และบางครั้งก็ประสบปัญหาเดียวกับที่ใช้ Wmatrix คือโปรแกรมหยุดนิ่งไปก่อนที่จะสามารถประมวลผลออกมาได้ ทั้งนี้น่าจะมาจากสาเหตุเรื่องขนาดของคลังข้อมูล

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงตัดสินใจลดขนาดคลังข้อมูลด้วยการทดลองตัดนวนิยายบางเรื่องออกจากคลังข้อมูลที่สร้างขึ้น ซึ่งการตัดนิยายเรื่องใดเรื่องหนึ่งออกนำไปสู่ปัญหาการตีความผลการเปรียบเทียบ กล่าวคือผลการเปรียบเทียบแตกต่างกันไปตามแต่ว่านิยายเรื่องใดจะถูกตัดออกจากคลังข้อมูล ทั้งนี้เนื่องจากนวนิยายแต่ละเรื่องมีความแตกต่างโดยสิ้นเชิง ทั้งเนื้อเรื่องและการใช้ภาษาของนักเขียน ดังนั้น ผลการเปรียบเทียบจึงไม่สามารถนำมา generalize ว่าเป็นลักษณะเฉพาะของนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ได้อย่างแท้จริง ดังนั้น การลดขนาดคลังข้อมูลนั้นจำเป็นต้องกระทำอย่างมีหลักการ และเพื่อให้คลังข้อมูลไม่ heterogeneous จนเกินกว่าจะ generalize ผลการวิจัยได้ ผู้วิจัยจึงตัดสินใจใช้หลักเกณฑ์เรื่องนักเขียนเป็นเกณฑ์ ในการสร้างคลังข้อมูลใหม่ โดยผู้วิจัยเลือกที่จะ focus ที่นวนิยายของนัดเขียนชาวอังกฤษศตวรรษที่ 19 เพียงคนเดียวคือ Jane Austen เนื่องจากยังไม่มีการศึกษากลวิธีการใช้ภาษาของนักเขียนผู้นี้ในนวนิยายทั้งหมดในเชิงภาษาศาสตร์คลังข้อมูล มีผลงานไม่มากไม่น้อยน้อยเกินกว่าจะนำมาประมวลผลโดยใช้ Wmatrix ได้ และประการสำคัญ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักดีในวงการการศึกษาภาษาและวรรณคดีอังกฤษ

ส่วนคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ที่สร้างขึ้นไว้แล้วนั้น ผู้วิจัยตัดสินใจนำมาใช้เป็นคลังข้อมูลอ้างอิงอีกอันหนึ่งควบคู่ไปกับ BNC ซึ่งจะช่วยให้ผลการเปรียบเทียบเพื่อหาลักษณะสำคัญของนวนิยายของเจน ออสเตนมีความชัดเจนและแม่นยำยิ่งขึ้นอีก โดยคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 นี้ถือเป็นตัวแทนของลักษณะภาษาที่ใช้กันในสมัยของ

เจนออสเตน ส่วน BNC ถือเป็นตัวแทนของลักษณะภาษาที่ผู้อ่านในปัจจุบันใช้และคุ้นเคย เมื่อผู้วิจัยจะนำผลที่ได้จากการเปรียบเทียบคลังข้อมูลนิยายของเจน ออสเตนกับ BNC มาเทียบกับกับผลที่ได้จากการเปรียบเทียบคลังข้อมูลนิยายของเจน ออสเตนกับคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 หากคำ ชนิดคำ และวงความหมายใดที่ปรากฏในรายการแสดงผลทั้งสอง ก็สามารถถือได้ว่าคำและวงความหมายเหล่านั้นมีความสำคัญในงานเขียนของเจน ออสเตนจริง เพราะแม้ว่าจะเปลี่ยนคลังข้อมูลอ้างอิงแล้ว คำและวงความหมายเหล่านั้นก็ยังปรากฏในรายการคำสำคัญอยู่ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คำและวงความหมายเหล่านั้นถือได้ว่าแสดงลักษณะสำคัญในงานเขียนของเจน ออสเตน ไม่ว่าจะเปรียบเทียบกับนักเขียนอื่นๆในสมัยนั้นหรือกับภาษาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

3.1.5 โปรแกรม Wmatrix

ซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบคลังข้อมูลของเจน ออสเตน กับคลังข้อมูลอ้างอิงในโครงการวิจัยนี้คือโปรแกรม Wmatrix ซึ่งสร้างทำขึ้นโดยดร.พอล เรย์สัน มหาวิทยาลัยแลงคาสเตอร์ สหราชอาณาจักร ผู้ใช้ Wmatrix สามารถเข้าใช้โปรแกรมได้ทางอินเตอร์เนต โดยโปรแกรมนี้สามารถคำนวณความถี่ของคำ (word frequency) และแสดงผลเมื่อเราค้นหาคำที่ต้องการพร้อมทั้งจัดเรียงคำนั้นในบริบทที่คำนั้นปรากฏ หรือที่รู้จักกันว่าในลักษณะคอนคอร์แดนซ์ไลน์ (concordance line) การแสดงข้อมูลความถี่และคอนคอร์แดนซ์ของคำนั้นเป็นลักษณะพื้นฐานของซอฟต์แวร์ที่ใช้ในงานวิจัยภาษาศาสตร์คลังข้อมูล แต่คุณลักษณะพิเศษของโปรแกรม Wmatrix คือโปรแกรมนี้บรรจุไฟล์คลังข้อมูลตัวบทประเภทต่างๆของ BNC แล้ว อีกทั้งมีโปรแกรมใส่ข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่ของคำ (โปรแกรม CLAWS) และโปรแกรมที่ใส่ข้อมูลเกี่ยวกับวงความหมายของคำ (โปรแกรม USAS) ในตัวบทที่ผู้ใช้อัพโหลดลงโปรแกรมและในไฟล์ตัวบทของ BNC ที่มาพร้อมกับ Wmatrix ด้วยเหตุนี้ เมื่อผู้ใช้ซอฟต์แวร์นี้อัพโหลดตัวบทที่ต้องการศึกษาแล้ว ก็จะสามารถเปรียบเทียบคลังข้อมูลของตนกับ BNC ทั้งในระดับคำศัพท์ ไวยากรณ์ และวงความหมายได้

3.1.6 กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1.6.1 corpus-driven approach

แนวทางในการใช้คลังข้อมูลมี 2 รูปแบบหลัก แบบแรกเป็นการใช้คลังข้อมูลเพื่อตรวจสอบว่าสมมติฐานเกี่ยวกับลักษณะหรือรูปแบบการใช้ภาษาที่นักวิจัยตั้งนั้นเป็นจริงหรือไม่ ส่วนอีกแบบหนึ่งนั้น เป็นการเปรียบเทียบตัวบทที่ศึกษากับคลังข้อมูลภาษาอ้างอิงเพื่อค้นหาว่าลักษณะภาษาใดที่ทำให้ตัวบทนั้นแตกต่าง ในกรณีนี้ นักวิจัยจะไม่ตั้งสมมติฐานไว้ก่อนว่าต้องการค้นหาลักษณะภาษาใด แต่จะใช้ผลจากการเปรียบเทียบเป็นตัวตั้งเพื่อทำการสืบค้นความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษากับความหมายของตัวบทนั้นต่อไป แนวทางการใช้คลังข้อมูลแบบนี้ Tognini-bonelli (2001) เรียกว่า corpus-driven approach ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แนวทาง corpus-driven approach เนื่องจากคลังข้อมูลที่ศึกษามีขนาดใหญ่มาก การจะตั้งสสมติฐานเพื่อดูลักษณะภาษาใดลักษณะหนึ่งอาจทำให้พลาดลักษณะสำคัญอื่นๆได้ และที่สำคัญผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะพิจารณาสมรรถนะของการใช้คลังข้อมูลเป็นเครื่องมือหลักในการวิเคราะห์วัจนลีลาของนิยายเจน ออสเตน การใช้แนวทาง corpus-driven approach น่าจะเหมาะสมกว่าการนำสมมติฐานของผู้วิจัยไปกำหนดแนวทางการวิเคราะห์

3.1.6.2 แนวคิดเรื่อง “คำสำคัญ”

ในการเปรียบเทียบคลังข้อมูลผลงานของเจน ออสเตนกับคลังข้อมูลอ้างอิงทั้งสองนั้น ผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่อง “คำสำคัญ” ที่มักใช้ในงานวิจัยที่เน้นการเปรียบเทียบคลังข้อมูลและงานวิจัยแนว corpus-driven

คำว่า “คำสำคัญ” ในภาษาศาตร์คลังข้อมูล หมายถึง คำที่มีปรากฏบ่อยหรือน้อยกว่าปกติ เมื่อเปรียบเทียบกับคลังข้อมูลอีกคลังหนึ่ง การจะหาว่าคำแต่ละคำมีความถี่มากหรือน้อยกว่าปกตินั้น เราจะใช้การคำนวณทางสถิติ โดยซอฟต์แวร์จะหาความถี่ของคำแต่ละคำที่ปรากฏในตัวบทที่ศึกษากับในคลังข้อมูลที่นำมาเปรียบเทียบ และจำนวนคำทั้งหมดในตัวบทที่ศึกษาในคลังข้อมูลที่นำมาเปรียบเทียบ จากนั้นซอฟต์แวร์จะนำตัวเลขนี้มาคำนวณสัดส่วนความถี่ที่คำแต่

ละคำปรากฏ และคำนวณว่าสัดส่วนนั้นมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ ผู้วิจัยจะต้องกำหนดตัวแปร 2 ประการที่ใช้ในการคำนวณ ได้แก่ ค่าความถี่ขั้นต่ำ (minimum frequency) ที่คำคำหนึ่งที่ปรากฏในตัวบทและคลังข้อมูลอ้างอิงจะสามารถนำมาคำนวณทางสถิติได้ เช่น จะต้องปรากฏอย่างน้อย 10 ครั้ง นอกจากนั้น ผู้วิจัยจะต้องเลือกสูตรการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ และกำหนดค่าจุดตัด (cut-off point) ว่าคำนั้นๆจะต้องมีค่าความสำคัญทางสถิติเป็นเท่าไร จึงจะปรากฏอยู่ในรายการคำสำคัญ กล่าวโดยสรุป “คำสำคัญ” เป็นคำที่มีความสำคัญต่อตัวบทที่ศึกษาเพราะมีค่าความถี่ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่ว่าจะเป็นความถี่ที่มากหรือน้อยกว่าคลังข้อมูลอ้างอิง

สำหรับโครงการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้สูตรสถิติที่เรียกว่า Log-Likelihood ซึ่งมาพร้อมกับโปรแกรม Wmatrix การคำนวณแบบ Log-Likelihood มีข้อดีคือขนาดของตัวบทและคลังข้อมูลอ้างอิงไม่มีผลต่อการคำนวณ (Leech *et al*. 2001) และตั้งค่าจุดตัดที่ 200 ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยสันนิษฐานว่าคลังข้อมูลนวนิยายของเจนออสเตน ซึ่งเป็นภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 18-19 แตกต่างจากภาษาอังกฤษในนิยายยุคปัจจุบันค่อนข้างมาก การตั้งค่าจุดตัดให้สูงในระดับนี้จะช่วยกรองลักษณะภาษาที่มีความสำคัญจริง โดยค่านี้จะใช้ในการเปรียบเทียบคลังข้อมูลนวนิยายเจน ออสเตนกับคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ด้วย

อนึ่ง ในขณะที่ “คำสำคัญ” ได้มาจากการคำนวณ Scott and Tribble (2006) เน้นว่า “คำสำคัญ” มิได้มีนัยแต่ในเชิงปริมาณเท่านั้น แต่มีความสำคัญต่อตัวบทในเชิงคุณภาพด้วย โดยที่ความสำคัญในลักษณะนี้มี 2 รูปแบบหลัก ได้แก่

(1) ความสำคัญต่อเนื้อหาของตัวบท กล่าวคือ คำสำคัญนั้นๆเป็นคำที่บอกเนื้อหาหลักๆของตัวบท อาทิเช่น เรื่องที่เกี่ยวกับต้นไม้ ก็อาจจะมีคำว่า “ใบไม้” “ความร่มรื่น” หรือ “ดิน” เป็นคำสำคัญ คำสำคัญประเภทนี้มักเป็นคำที่ผู้อ่านสามารถระบุได้เอง เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาโดยรวมของตัวบทที่อ่าน

(2) ความสำคัญต่อวัจนลีลาของตัวบท (textual style) กล่าวคือ คำที่ปรากฏนั้นแม้จะไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของตัวบทนัก แต่ชี้ให้เห็นลักษณะที่โดดเด่นของตัวบทนั้นๆ ซึ่งเป็นลักษณะที่ทำให้ตัวบทนั้นแตกต่างจากตัวบทใดๆ ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว จะบ่งบอกลีลาการเขียนของผู้ประพันธ์ตัวบท เช่น คำว่า “can” หรือ “of” ซึ่งไม่ได้บ่งบอกความหมายของตัวบท คำสำคัญประเภทนี้มักเป็นคำที่ผู้อ่านไม่ได้นึกถึง อย่างไรก็ตาม Leech and Short (1981) ตั้งข้อสังเกตว่าคำสำคัญประเภทนี้แม้จะไม่ได้ชี้ให้เห็นเนื้อหาของตัวบทโดยตรง แต่แท้จริงแล้วก็เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความหมายในตัวบทด้วย เพราะหากปราศจากคำเหล่านี้ รูปแบบและความหมายของตัวบทก็อาจเปลี่ยนไป

เนื่องจากโปรแกรม **Wmatrix** สามารถแสดงข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่ของคำและข้อมูลเกี่ยวกับวงความหมายของคำได้ด้วย (ดู 3.1.5) เราจึงสามารถค้นหาลักษณะสำคัญของตัวบทได้ทั้งในระดับคำศัพท์ ไวยากรณ์ และวงความหมาย โดยผู้วิจัยจะประยุกต์ใช้หลักการของแนวคิดเรื่อง **“**คำสำคัญ**”** ที่ได้อธิบายไปข้างต้นกับลักษณะทางไวยากรณ์ และวงความหมายด้วย ดังนั้น ในการระบุลักษณะสำคัญของนวนิยายของเจน ออสเตน ผู้วิจัยจะระบุใน 3 ระดับ คือ **“**คำสำคัญ**” “**ไวยากรณ์สำคัญ**”** และ**“**วงความหมายสำคัญ**”**

3.1.7 สรุปขั้นตอนการทำวิจัย

1. ทบทวนวรรณกรรม

2. รวบรวมรายชื่อนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ที่ใช้ในการเรียนการสอนวรรณคดีอังกฤษในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาและที่จะใช้สอนในปีการศึกษา 2553 และ 2554

3. รวบรวมและตรวจสอบตัวบทตามรายการที่รวบรวมได้เพื่อสร้างคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19

4. ทำการ code คลังข้อมูลที่สร้างขึ้นตามประเภทไวยากรณ์ (part of speech) และวงความหมาย (semantic field) และสกัดกลุ่มคำและสำนวนความยาวตั้งแต่ ตั้งแต่สามถึงแปดคำ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Wmatrix

5. เปรียบเทียบคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ของผู้วิจัยกับ British National Corpus (BNC) ในระดับคำ

6. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ของผู้วิจัยกับ BNC ในระดับคำ

7. เปรียบเทียบคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ของผู้วิจัยกับ British National Corpus (BNC) ในระดับกลุ่มคำและสำนวน

8. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ของผู้วิจัยกับ BNC ในระดับกลุ่มคำและสำนวน

9. เตรียมบทความวิจัยเพื่อเสนอต่อต่อการประชุมระดับนานาชาติด้านภาษาและวรรณคดี Expanding Horizons in English Language and Literary Studies โดยคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ช่วงเดือนพฤษภาคม 2554

10. เปรียบเทียบคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ของผู้วิจัยกับ British National Corpus (BNC) ในระดับไวยากรณ์

11. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ของผู้วิจัยกับ BNC ในระดับไวยากรณ์

12. เปรียบเทียบคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ของผู้วิจัยกับ British National Corpus (BNC) ในระดับวงความหมาย (semantic field)

13. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ของผู้วิจัยกับ BNC ในระดับวงความหมาย (semantic field)

14. สังเคราะห์ผลจากการวิเคราะห์คลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 ในระดับต่างๆ ข้างต้น เพื่อตอบคำถามการวิจัยที่ตั้งไว้

15. รายงานผลการวิจัยเพื่อปิดโครงการ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการเปรียบเทียบคลังข้อมูลนวนิยายของเจน ออสเตน กับคลังข้อมูลอ้างอิงทั้งสองอันได้แก่ (1) คลังข้อมูลนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า 19CNov) และ (2) คลังข้อมูลนิยายอังกฤษสมัยปัจจุบันที่อยู่ใน BNC (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า BNC) โดยจะนำเสนอลักษณะสำคัญทางภาษาในนวนิยายของเจน ออสเตนในระดับวงความหมาย ระดับคำ และระดับไวยากรณ์ ตามลำดับ

4.1 วงความหมายสำคัญ (key semantic domains) ในนวนิยายของเจนออสเตน

จากการเปรียบเทียบนิยายของเจน ออสเตนทั้ง 6 เล่มกับคลังข้อมูลอ้างอิง 2 คลังคือ 19CNov และ BNC โดยใช้ค่าจุดตัด log-likelihood ที่ 200 นั้น พบว่าวงความหมายสำคัญที่ทำให้นิยายของเจน ออสเตน มีความแตกต่างจากนิยายสมัยใหม่และจากนิยายในปลายศตวรรษที่ 18 จนถึงต้นศตวรรษที่ 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือกลุ่มที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 1 ข้างล่างนี้ (สำหรับกลุ่มที่ปรากฏในการเปรียบเทียบนิยายของเจน ออสเตนกับคลังข้อมูลอ้างอิงทั้งสอง ผู้วิจัยได้เน้นด้วยแถบไฮไลต์สีเทา)

ตารางที่ 1 วงความหมายสำคัญในนวนิยายของเจนออสเตน

อันดับ	วงความหมายสำคัญจากการเปรียบเทียบกับ 19CNov	วงความหมายสำคัญจากการเปรียบเทียบกับ BNC
1	Degree boosters	Degree boosters
2	Personal names	Likely
3	Likely	Entire; maximum
4	Existing	Content
5	Entire; maximum	Expected
6	Thought, belief	Degree
7	Kin	Thought, belief

8	Degree maximizers	Degree maximizers
9	Content	Social actions, states and processes
10	Negative	Respected
11	Strong obligations or necessity	Time: General
12	Warfare, defence and the army; weapons	Strong obligation and necessity
13	Social actions, states and processes	Kin
14	Evaluation: Good	Cause & Effect
15	Happy	Personality traits
16	Entertainment generally	Degree minimizers
17	Quantities: many/ much	Like
18	Polite	Unexpected
19	Respected	Ethical
20	Personal relationship: General	-
21	Expected	-
22	Like	-
23	Judgement of appearance: Beautiful	-

เมื่อเปรียบเทียบรายการวงความหมายสำคัญทั้งสองรายการ จะเห็นได้ว่าจากรายการวงความหมายสำคัญที่ได้จากการเปรียบเทียบกับคลังข้อมูลทั้งสอง มีจำนวน 12 กลุ่มที่ปรากฏในการเปรียบเทียบนิยายของเจน ออสเตนกับคลังข้อมูลอ้างอิงทั้งสอง ได้แก่

1. degree boosters เช่น คำว่า “very”, “so” และ “much”
2. likely เช่น คำว่า “could”, “would” และ “might”
3. entire; maximum เช่น คำว่า “all”, “any” และ “every”
4. thought, belief เช่น คำว่า “think”, “felt” และ “believe”
5. kin เช่น คำว่า “sister”, “father” และ “mother”
6. degree maximizers เช่น คำว่า “most”, “perfectly” และ “entirely”

7. content เช่น คำว่า “pleasure”, “glad” และ “satisfied”
8. strong obligation or necessity เช่น คำว่า “must”, “should” และ “obliged”
9. social actions, states and processes เช่น คำว่า “manner”, “visit” และ “conduct”
10. respected เช่น คำว่า “respect”, “regard” และ “esteem”
11. expected เช่น คำว่า “hope”, “expected” และ “anticipated”
12. like เช่น คำว่า “dear”, “like” และ “affection”

วงความหมายทั้ง 12 กลุ่มนี้ ผู้วิจัยถือเป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญของนวนิยายของเจน ออสเตน ทั้งนี้เพราะแม้ว่าคลังข้อมูลอ้างอิงจะแตกต่างกันในด้านยุคสมัยของตัวบทที่อยู่ในคลังข้อมูล แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับคลังข้อมูลนิยายของเจน ออสเตนแล้ว วงความหมายเหล่านี้ก็ยังปรากฏขึ้นในฐานะวงความหมายสำคัญในทางสถิติที่พบในนิยายของนักเขียนผู้นี้ ปรากฏการณ์นี้แสดงให้เห็นว่าเจน ออสเตนมักใช้คำในวงความหมายเหล่านี้มากกว่านักเขียนคนอื่นไม่ว่าจะเป็นนักเขียนที่อยู่ในยุคสมัยเดียวกันนั้น หรือนักเขียนสมัยใหม่

เมื่อพิจารณาในภาพรวม จากการวิเคราะห์คำที่ปรากฏในแต่ละวงความหมายรวมทั้งคอนคอร์แดนซ์ของคำเหล่านั้น ผู้วิจัยพบว่าวงความหมายสำคัญบางกลุ่มมีความเกี่ยวข้องกันในทางความหมายไม่มากก็น้อย เพื่อประโยชน์ในการตีความความสำคัญของลงความหมายเหล่านี้ในองค์รวม ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มวงความหมายต่างๆ ดังนี้

1. วงความหมาย “degree boosters”, “entire; maximum” และ “degree maximizers” ล้วนเป็นวงความหมายที่มีคำที่สื่อความหมายว่า “มาก” หรืออยู่ในระดับสูง ซึ่งต่อไปในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพในข้อ 4.1.1 ผู้วิจัยจะเรียกกลุ่มวงความหมายนี้ว่าวงความหมาย “เพิ่มระดับ” จากการพิจารณาคอนคอร์แดนซ์ของคำต่างๆในวงความหมายเหล่านี้ ผู้วิจัยพบว่ากลุ่ม “เพิ่มระดับ” นี้มิได้สื่อเนื้อหาโดยรวมของนิยาย เพราะส่วนมากใช้ในการขยาย

คำอื่นๆที่ปรากฏใกล้เคียงกัน อีกทั้งเนื้อหาหลักของนิยายแต่ละเล่มก็มิได้เกี่ยวกับเรื่องจำนวนหรือปริมาณของสิ่งดๆ เราจึงกล่าวได้ว่าวงความหมายกลุ่ม “เพิ่มระดับ” นี้มิได้เป็นวงความหมายสำคัญในทางเนื้อหา แต่มีความสำคัญในด้านลีลาในการประพันธ์ของผู้เขียน ซึ่งในประเด็นนี้ ผู้วิจัยจะได้อภิปรายต่อไปในข้อ 4.1.1

2. วงความหมาย “thought, belief”, “content”, “like”, “respected” และ “expected” มีความเกี่ยวข้องกันในแง่ที่ว่าทั้งหมดสื่อถึงความคิด ความรู้สึกภายในจิตใจ หรือที่ภาษาในแวดวงวรรณกรรมเรียกว่า “inner world” (Bal 2009) แน่นอนว่าความคิดหรือความรู้สึกต่างๆนั้นมีความหมายแตกต่างกันออกไป ซึ่งประเด็นนี้ผู้วิจัยจะได้อธิบายในรายละเอียดต่อไปในข้อ 4.1.2 แต่ในที่นี้ผู้วิจัยได้รวมวงความหมายเหล่านี้ไว้ด้วยกันก่อน เพราะการทำเช่นนี้ทำให้เราเห็นภาพรวมประการหนึ่งว่านิยายของเจน ออสเตนนั้นมีเนื้อหาที่เน้นหนักไปทางความคิด ความรู้สึกมากกว่าการกระทำทางกาย (physical action)

นอกจากวงความหมายที่สามารถจัดเป็น 2 กลุ่มได้ตามที่ระบุไว้ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าวงความหมายอื่นๆที่เหลือมิได้มีความสอดคล้องกันในเชิงความหมายอย่างเห็นได้ชัด จึงมิได้จัดเป็นกลุ่ม

เพื่อศึกษาบทบาทของวงความหมายสำคัญเหล่านี้ว่ามีความสำคัญต่อตัวบทอย่างไร ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์คอนคอร์แดนซ์ของคำต่างๆในวงความหมายทั้ง 12 กลุ่ม ซึ่งจะนำเสนอในข้อ 4... นี้ต่อไป โดยผู้วิจัยจะอภิปรายตามวงความหมายที่จัดเป็นกลุ่มตามที่ระบุไว้ข้างต้น และสำหรับวงความหมายสำคัญที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มใดๆนั้น ผู้วิจัยจะอภิปรายเป็นรายวงไป ดังนี้

4.1.1 กลุ่มวงความหมาย “เพิ่มระดับ”

ดังที่ได้ระบุไว้ข้างต้น กลุ่มวงความหมายกลุ่มนี้ประกอบด้วย วงความหมาย “degree boosters”, “entire; maximum” และ “degree maximizers” คำที่อยู่ในกลุ่มนี้มักเป็นคำกริยาวิเศษณ์ที่มีความหมายว่า “มาก” หรือ “ในระดับสูง” เสียเป็นส่วนใหญ่ อาทิเช่น “very”,

“so” และ “really” ส่วนคำที่ไม่ใช่คำกริยาวิเศษณ์แต่สื่อความหมายเดียวกันนี้ ได้แก่คำว่า “any”, “plain” และ “much” เป็นต้น

สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับกลุ่ม “เพิ่มระดับ” นี้คือเป็นกลุ่มที่มีนัยสำคัญทางสถิติมาก กล่าวคือวงความหมาย degree boosters เป็นวงความหมายที่ปรากฏเป็นอันดับหนึ่งทั้งในการเปรียบเทียบนิยายของเจน ออสเตนกับ BNC และกับ 19CNov ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ในเชิงปริมาณ วงความหมาย degree boosters นี้เป็นวงความหมายที่สำคัญที่สุดในนิยายของเจน ออสเตน นอกจากนั้น วงความหมาย entire; maximum และ degree maximizers ซึ่งอยู่ในกลุ่มวงความหมาย “เพิ่มระดับ” นี้ด้วยนั้นต่างก็ปรากฏอยู่ในอันดับสูงสุด 10 อันดับแรกของวงความหมายหลัก ทั้งจากการเปรียบเทียบนิยายเจน ออสเตนกับคลังข้อมูลอ้างอิง 19CNov และ BNC กล่าวคือ วง “entire, maximum” อยู่ในอันดับที่ 5 เมื่อเปรียบเทียบนิยายของเจน ออสเตนกับ 19CNOV และอยู่ในอันดับที่ 3 เมื่อปรียบเทียบกับ BNC ส่วนวง “degree maximizers” นั้นอยู่ในอันดับที่ 8 เมื่อเปรียบเทียบนิยายของเจน ออสเตน ทั้งกับ 19CNOV และกับ BNC)

การที่วงความหมายที่สื่อความหมายใกล้เคียงกันทั้งสามปรากฏอยู่ในอันดับสูงสุด 10 อันดับแรกของรายการวงความหมายหลักเช่นนี้ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มความหมาย “เพิ่มระดับ” เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดในงานประพันธ์ของเจน ออสเตน เมื่อศึกษาคอนคอร์แดนซ์ของคำต่างๆในกลุ่มความหมายนี้ พบว่ากลุ่มความหมาย “เพิ่มระดับ” มีบทบาทในการสร้างความหมายแฝง อาทิเช่น ในนิยายเรื่อง *Emma* เมื่อตัวเอกของเรื่องเข้าใจว่าแผนการจับคู่เพื่อนของตนที่ชื่อแฮร์เรียตกับนายเอลตันกำลังดำเนินไปด้วยดีและน่าจะประสบความสำเร็จ แต่แท้ที่จริงแล้ว ผู้อ่านจะรู้สึกได้ว่าเอ็มม่านั้นอาจจะเข้าใจผิดก็ได้ ดังตัวอย่างที่แสดงดังต่อไปนี้ (คำที่ขีดเส้นใต้คือคำที่อยู่ในกลุ่ม “เพิ่มระดับ”)

> Emma could not feel a doubt of having given Harriet’s fancy a proper direction and raised the gratitude of her young vanity to a very good purpose, for she found her decidedly more sensible than before of Mr. Elton’s being a remarkably handsome man, with most agreeable manners; […] she was soon

pretty confident of creating as much liking on Harriet's side, as there could be any occasion for. She was quite convinced of Mr. Elton's being in the fairest way of falling in love, if not in love already. She had no scruple with regard to him He talked of Harriet, and praised her so warmly, that she could not suppose anything wanting which a little time would not add.

(*Emma*)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า เอ็มม่ามีความเชื่อมั่นเป็นอย่างมากเนื่องจากเอ็มม่าเห็นว่าแฮเรียตกับนายเอลตันต่างก็ชื่นชมกันและกันเป็นอย่างยิ่ง การประเมินสถานการณ์ของเอ็มม่าที่ถ่ายทอดผ่านบทบรรยายนั้นเต็มไปด้วยคำที่แปลว่า "มาก" หรือคำที่แสดงระดับสูง เช่น "very", "decidedly", "remarkably" "much" และ "so" เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบทบรรยายนี้ถ่ายทอดมุมมองของเอ็มม่า การใช้คำเหล่านี้จึงสะท้อนให้เห็นว่าความชื่นชมที่แฮร์เรียตและเอลตันมีต่อกันนั้นเป็นความเข้าใจของเอ็มม่าเอง และเมื่อผู้อ่านอ่านบทสนทนาที่นายเอลตันแสดงความชื่นชมแฮร์เรียตให้เอ็มม่าฟัง ผู้อ่านอาจรู้สึกได้ว่านายเอลตันมิได้ชื่นชมแฮร์เรียตเท่ากับที่เอ็มม่าเข้าใจ ผู้อ่านจึงอาจเกิดความสงสัยเคลือบแคลงใจในการมองสถานการณ์ของนางเอก

นอกจากนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่าคำบอกระดับเหล่านี้ปรากฏอยู่ใกล้เคียงกันมาก จึงทำให้เห็นว่าการประเมินสถานการณ์ของเอ็มม่านั้นเป็นไปในทางบวกมากจนอาจกล่าวได้ว่ามากเกินไป และอาจทำให้ผู้อ่านบางคนรู้สึกได้ว่ามุมมองของเอ็มม่าเป็นบวกจนไม่น่าเชื่อถือ Leech (1983) กล่าวว่าการกล่าวเกินจริง (exaggeration) เช่นนี้เป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้ในการสื่อให้ผู้รับสารรู้สึกได้ว่าข้อความนั้นมิได้มีความหมายตามที่พูดหรือเขียน หากแต่กลับแฝงความหมายที่ตรงกันข้ามกับข้อความนั้น (irony)

นอกจากนั้น ผู้วิจัยพบว่าการใช้คำในกลุ่ม "เพิ่มระดับ" ติดๆกันยังใช้สื่อความไม่จริงใจของตัวละครด้วย ทั้งนี้เนื่องจากคำเหล่านี้ทำให้ผู้อ่านเห็นว่าสิ่งที่ตัวละครคิดหรือพูดเป็นการกล่าวเกินจริงนั่นเอง ตัวอย่างเช่น บทบรรยายที่กล่าวถึงนายคอลลินส์เมื่อมาเยือนครอบครัวเบนเนต

Mr. Collins on his return highly gratified Mrs. Bennet by admiring Mrs. Phillips's manners and politeness. He protested that, except Lady Catherine

and her daughter, he had never seen a more elegant woman;for she had not only received him with the utmost civility, but even pointedly included him in her invitation for the next evening, although utterly unknown to her before. Something he supposed, might be attributed to his connection with them, but yet he had never met with so much attention in the whole course of his life.
(*Pride and Prejudice*)

4.1.2 กลุ่มวงความหมาย “ความคิด-ความรู้สึก”

ดังเช่นที่กล่าวไว้ข้างต้น กลุ่มวงความหมายนี้ชี้ให้เห็นว่านิยายของเจน ออสเตนนั้นมีเนื้อหาที่เน้นหนักไปทางความคิด ความรู้สึกของตัวละคร ซึ่งเมื่อวิเคราะห์คอนคอร์แดนซ์ของคำต่างๆในกลุ่มนี้แล้ว พบว่าคำเหล่านี้ปรากฏทั้งในบทบรรยาย (narrative) เกี่ยวกับความความคิด ความคิดเห็น หรือความรู้สึกของตัวละคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งนางเอกของเรื่อง และในบทสนทนา (dialogue) เมื่อตัวละครพูดแสดงความคิด ความรู้สึกของตน หรือพูดถึงความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้อื่น อย่างไรก็ตาม วงความหมายต่างๆในกลุ่มนี้มีความหลากหลายกว่ากลุ่ม “เพิ่มระดับ” กล่าวคือ มีทั้งวงความหมายเกี่ยวกับความคิด ความคิดเห็น ซึ่งแสดงการใช้เหตุผลในการตัดสินเรื่องต่างๆ ได้แก่วง “thought, belief” และ “expected” และวงความหมายที่เกี่ยวกับความรู้สึก ได้แก่วง “content”, “like” และ “respected” ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้อธิบายกลุ่มวงความหมายย่อยเหล่านี้ในรายละเอียดต่อไป ดังนี้

4.1.2.1 วงความหมายเกี่ยวกับความคิด

วงความหมายในกลุ่มนี้สะท้อนให้เห็นลักษณะสำคัญของนิยายของเจน ออสเตน 2 ประการ ประการแรกเป็นความสำคัญด้านเนื้อหา กล่าวคือ วงความหมาย “thought, belief” และ “expected” สะท้อนให้เห็นแก่นเรื่อง (theme) สำคัญของนิยายของเจน ออสเตนทุกเรื่องคือเรื่องของการตัดสินและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์และลักษณะนิสัยของตัวละครต่างๆของนางเอก

ผู้ศึกษาวรรณคดีอังกฤษศตวรรษที่ 19 กล่าวว่าในขณะที่นิยายในยุคสมัยนั้นส่วนใหญ่จะนำเสนอเรื่องการต่อสู้ผจญภัยต่างๆของตัวเอก และนางเอกของเรื่องมักจะจะต้องเข้าไป

เกี่ยวข้องกับปมปัญหาหรือเป็นผู้ที่ต้องเข้าไปผจญภัยเสียเอง โดยนางเอกจะรอดพ้นอันตรายหรือผ่านพ้นวิกฤตต่างๆไปได้ด้วยสติปัญญาหรือคุณงามความดีของตัวเอง แต่นิยายของเจน ออสเตนจะแตกต่างจากนิยายของผู้อื่นตรงที่นางเอกไม่ได้ต้องไปผจญภัยหรือตกอยู่ในอันตรายใดๆ หากแต่จะมีความเข้าใจผิดในเรื่องต่างๆ เช่นนิสัยใจคอของตัวละครอื่น และนางเอกจะต้องเรียนรู้ที่จะทำความรู้ความเข้าใจใหม่ โดยการพิจารณาคนและสถานการณ์แต่ละเรื่อง ดังนั้นสิ่งที่ตัวละครเอกของนิยายเจน ออสเตนกระทำอยู่ตลอดทั้งเรื่องการคิด การตีความ และการแสดงความคิดเห็นของตน ลักษณะสำคัญนี้สะท้อนผ่านรูปแบบการใช้ภาษาของเจน ออสเตนในนิยายของเธอ ที่มักใช้คำศัพท์เกี่ยวกับความคิดหรือความคิดเห็นในบทบรรยายที่บรรยายความคิดของนางเอก Leech and Short (1981) เรียกรูปแบบการนำเสนอสิ่งที่อยู่ในใจของตัวละครโดยใช้คำศัพท์ในวงความหมายนี้ว่า Narrator's Representation of Thought Act (NRTA) ดังเช่นที่แสดงในตัวอย่างต่อไปนี้ (คำที่ขีดเส้นใต้คือคำที่อยู่ในวงความหมาย thought, belief และ expected)

She thought it would be an excellent match. (*Emma*)

[S]he (Fanny) was so far from expecting any elucidation through such a channel that the subject was for a moment out of her head . She was deep in other musing. (*Mansfield Park*)

[S]he (Catherine) could not avoid a little suspicion at the total suspension of all Isabella 's impatient desire to see Mr. Tilney . (*Northanger Abbey*)

She (Elizabeth) had always felt that Charlotte 's opinion of matrimony was not exactly like her own , but she had not supposed it to be possible that , when called into action , she would have sacrificed every better feeling to worldly advantage**.** (*Pride and Prejudice*)

She (Elinor) could not consider her partiality for Edward in so prosperous a state as Marianne had believed it. (*Sense and Sensibility*)

She (Anne) had never found it so difficult to listen to him (Mr. Elliot), […] But just now she could think only of Captain Wentworth . She could not understand his present feelings […] (*Persuasion*)

นอกจากการบรรยายความคิดของตัวละครแล้ว อีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้กลุ่มวงความหมายนี้ปรากฏเป็นวงความหมายสำคัญในนิยายของเจน ออสเตนคือการที่นิยายของเธอเต็มไปด้วยบทสนทนาระหว่างตัวละครที่มักแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับตัวละครอื่นหรือเรื่องต่างๆ McMaster (1995) กล่าวว่าบทสนทนาซึ่งแสดงความคิดเห็นต่างๆของตัวละครในนิยายของเจน ออสเตนนั้นมิใช่เป็นเพียงเทคนิกหรือรูปแบบการเล่าเรื่องของผู้แต่งเท่านั้น หากแต่เป็นหัวใจสำคัญของการนำเสนอแก่นเรื่องที่เกี่ยวกับการเข้าใจตนเองและผู้อื่นของตัวละครเอกในนิยายของเจน ออสเตน กล่าวคือ นางเอกของเรื่องจะต้องประเมินหรือตัดสินสถานการณ์หรือลักษณะนิสัยใจคอของตัวละครที่มาเกี่ยวข้องจากการพูดคุยสนทนากับตัวละครอื่นๆ คำศัพท์ในวงความหมายนี้ที่ใช้ในบทสนทนาจึกมักเป็นวลีคุ้นหูเช่น “I think”, “I do not think”, “I believe”, “I suppose” และ “I hope” “I never thought” “You will not think”, “You must have found it …”, “I wonder”, “do you think…?”, “I imagine…” เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความคิดซึ่งประกอบด้วยวงความหมาย “thought, belief” และ “expected” เป็นวงความหมายสำคัญในนิยายของเจน ออสเตน ปรากฏมากทั้งในบทบรรยายและบทสนทนา กลุ่มความหมายนี้มีบทบาทสำคัญในการสะท้อนลักษณะสำคัญของนิยายของเจน ออสเตนคือเป็นนิยายที่เกี่ยวกับการเจริญเติบโตทางความคิด ความเข้าใจ การประเมินสถานการณ์และการตัดสินคุณค่าของตัวละครเอกที่เป็นหญิงสาว

4.1.2.2 วงความหมายเกี่ยวกับความรู้สึก

วงความหมายในกลุ่มนี้ประกอบด้วยวง “content”, “like” และ “respected” สังเกตได้ว่าวงความหมายทั้งสามล้วนสื่อถึงความรู้สึกในทางบวก อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาคอนคอร์แดนซ์ของวงความหมายเหล่านี้แล้ว ผู้วิจัยพบว่าแต่ละวงต่างก็สะท้อนลักษณะสำคัญในนิยายของเจน ออสเตนในแง่มุมที่แตกต่างกันออกไป ดังที่จะได้อภิปรายดังต่อไปนี้

(1) วงความหมาย “content”

คำศัพท์ที่ปรากฏเป็นกลุ่มใหญ่ในวงความหมายนี้ได้แก่ “glad”, “pleasure”, “pleased”, “pleasant”, “pleasing”, “satisfied”, “satisfaction” “satisfied”, “gratified” และ “contented” เป็นต้น การที่คำเหล่านี้ปรากฏมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสื่อให้เห็นคุณสมบัติของการเป็น “สุขนาฏกรรม” ของนิยายของเจน ออสเตน ทั้งนี้เพราะมีเนื้อเรื่องและตัวละครที่สนุกสนาน มีความสุข ดังที่แสดงโดยตัวอย่างจากคอนคอร์แดนซ์ ดังนี้

Emma was as much pleased with her (Harriet) manners as her person , and quite determined to continue the acquaintance. (*Emma*)

Sir Thomas was satisfied; too glad to be satisfied, perhaps , to urge the matter quite so far as his judgment might have dictated to others. (*Mansfield Park*)

Catherine spoke the pleasure she really felt on hearing this part of the arrangement. (*Northanger Abbey*)

She (Anne) wished, however to see the Crofts, and was glad to be within when the visit was returned. (*Persuasion*)

She then changed the discourse to one more gratifying to each, […] Elizabeth listened with delight to the happy, though modest hopes which Jane entertained of Mr. Bingley 's regard**.** (*Pride and Prejudice*)

She, who had seen her week after week so constantly suffering , oppressed by anguish of heart which she had neither courage to speak of , nor fortitude to conceal , now saw with a joy , which no other could equally share , an apparent composure of mind , which , in being the result as she trusted of serious reflection , must eventually lead her to contentment and cheerfulness. (*Sense and Sensibiltiy*)

นอกจากจะสะท้อนความเป็นสุขนาฏกรรมของนิยายของเจน ออสเตนแล้ว พบว่าคำศัพท์ในวงนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำว่า “glad” มักปรากฏในบทสนทนาเพื่อแสดงความสุภาพของผู้พูด เช่น “I shall be heartily glad to hear she is well married,” (*Persuasion*)

(2) วงความหมาย “like”

คำศัพท์ที่ปรากฏเป็นกลุ่มใหญ่ในวงความหมายนี้ได้แก่ “dear”, “like”, “love”, “affection”, “affectionate”, “agreeable”, “beloved”, “enjoy”, “enjoyment”, “devotion” และ “fond” เป็นต้น การที่วงความหมายนี้เป็นวงความหมายสำคัญในนิยายของ

เจน ออสเตนสะท้อนให้เห็นว่านิยายของนักเขียนท่านนี้มักเน้นเรื่องราวของความรักความผูกพันทั้งระหว่างชายหนุ่มหญิงสาว พ่อแม่ลูก พี่น้อง หรือเพื่อนฝูง หรือแสดงให้เห็นว่าตัวละครมีความเพลิดเพลินกับสิ่งต่างๆ อันเป็นลักษณะของงานเขียนประเภทสุขนาฏกรรมเช่นเดียวกับกลุ่มที่ (1) ดังที่แสดงโดยตัวอย่างจากคอนคอร์แดนซ์ ดังนี้

- She was the youngest of the two daughters of a most affectionate, indulgent father. (*Emma*)

- As children, their sister had been always very fond of them. (*Mansfield Park*)

- His address was good, and Catherine felt herself in high luck. There was little leisure for speaking while they danced; but when they were seated at tea, she found him as agreeable as she had already given him credit for being. (*Northanger Abbey*)

- She had been very fond of her husband. (*Persuasion*)

- he listened to him with the keenest enjoyment. (*Pride and Prejudice*)

- It was now her darling object. Precious as was the company of her daughter to her, she desired nothing so much as to give up its constant enjoyment to her valued friend. (*Sense and Sensibility*)

อีกสิ่งหนึ่งที่พบเกี่ยวกับวงความหมายนี้ คือคำว่า “dear” ซึ่งเป็นคำที่ปรากฏบ่อยที่สุดในวงความหมายนี้มักใช้เป็นคำเรียกขานแสดงความรัก (endearment term) ซึ่งถือเป็นการแสดงความสุภาพในบทสนทนาแม้ว่าตัวละครจะขัดแย้งกัน เช่น

“My dear madam , I do not know what you may intend to do on the occasion , but as for myself , I must say, that if Edward does marry this young woman, I never will see him again. (*Sense and Sensibility*)

(3) วงความหมาย “respected”

คำศัพท์ที่ปรากฏเป็นกลุ่มใหญ่ในวงความหมายนี้ได้แก่ “regard”, “respect”, “praise”, “admiration”, “admire”, “esteem”, “honour”, “deference” และ “tribute” เป็นต้น เช่นเดียวกับกลุ่มที่ (1) และ (2) การใช้คำศัพท์ในกลุ่มนี้สะท้อนให้เห็นการแสดงความเป็น

มิตรและความสุภาพที่ตัวละครมีต่อกัน เนื่องจากคำเหล่านี้สื่อให้เห็นว่าตัวละครในเรื่องรู้สึกชื่นชมหรือแสดงความชื่นชมกันและกัน ดังที่แสดงโดยตัวอย่างจากคอนคอร์แดนซ์ ดังนี้

- I have a great regard for you and Emma. (*Emma*)
- He honoured the warm-hearted , blunt fondness of the young sailor. (*Mansfield Park*)

- Catherine, […] with all the civility and deference of the youthful female mind , […] ventured at length to vary the subject by a question which had been long uppermost in her thoughts. (*Northanger Abbey*)

- The value of such homage was inexpressibly increased to Anne. (*Persuasion*)

- I could not have forgotten my revered father 's intentions. (*Pride and Prejudice*)

- They equally love and respect him ; and even my own knowledge of him , though lately acquired , is very considerable ; and so highly do I value and esteem him. (*Sense and Sensibility*)

กล่าวโดยสรุป กลุ่มความหมายเกี่ยวกับความรู้สึกซึ่งประกอบด้วยวงความหมาย “content”, “like” และ “respected” เป็นวงความหมายสำคัญในนิยายของเจน ออสเตน ปรากฏมากทั้งในบทบรรยายและบทสนทนา กลุ่มความหมายนี้มีบทบาทสำคัญในการสะท้อนลักษณะสำคัญของนิยายของเจน ออสเตนคือเป็นนิยายประเภทสุขนาฏกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก ความชื่นชมหรือพอใจระหว่างตัวละคร นอกจากนั้น ยังสะท้อนให้เห็นว่าบทสนทนาในนิยายเน้นความสุภาพ

4.1.3 วงความหมาย “likely”

สิ่งที่น่าสนใจมากของวงความหมายนี้คือค่าความสำคัญทางสถิติ ในการเปรียบเทียบนิยายของเจน ออสเตนกับ BNC วงความหมายนี้มีค่า LL อยู่ในอันดับที่ 2 รองจาก “degree boosters” ในขณะที่เมื่อเปรียบเทียบกับ 19CNov วงความหมายนี้อยู่ในอันดับที่ 3 รองจากกลุ่ม “degree boosters” และกลุ่ม “personal names” เราจึงสามารถกล่าวได้ว่าวงความหมาย

“likely” เป็นวงความหมายที่แสดงลักษณะเฉพาะที่สำคัญประการหนึ่งของนิยายเจน ออสเตน กล่าวคือ นิยายของเธอมีเนื้อหาเกี่ยวกับการประเมินหรือการตัดสินความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ

เพื่อศึกษาวงความหมายนี้ในรายละเอียด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์รายการคำที่อยู่ในวงความหมายนี้และคอนคอร์แดนซ์ของคำเหล่านั้น พบว่าคำที่ปรากฏอยู่ในวงความหมายนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ กลุ่มแรกคือกลุ่มคำกริยาแสดงทัศนะ (modal verb) ซึ่งประกอบด้วยคำว่า “could”, “would”, “can”, “might”, และ “may”[1] โดยคำกริยาทั้ง 5 คำนี้อยู่ในอันดับ 5 คำแรกที่ปรากฏบ่อยที่สุดในวงความหมาย เราจึงอาจกล่าวได้ว่าการที่วงความหมายนี้เป็นวงความหมายสำคัญในนิยายของเจน ออสเตนส่วนหนึ่งเป็นเพราะเจน ออสเตนมักใช้คำกริยาแสดงทัศนะ (modal verb) ในการเขียนนิยายของเธอ คำศัพท์อีกกลุ่มหนึ่งในวงความหมายนี้เป็นคำเนื้อหา (content word) ที่สื่อความหมายเกี่ยวกับความเป็นไปได้ เช่น “sure”, “certainly”, “possible”, “likely”, “probably”, “prospect”, “possibility” และ “possibly” เป็นต้น

จากการวิเคราะห์คอนคอร์แดนซ์ของคำศัพท์ในวงความหมายนี้ พบว่าส่วนใหญ่ปรากฏในบทสนทนาของตัวละครในการแสดงความคิดเห็น คาดคะเนหรือประเมินความน่าจะเป็นของสถานการณ์ต่างๆรวมทั้งลักษณะนิสัยใจคอ ความคิด ความรู้สึกของตัวละครอื่นๆ ดังเช่นที่แสดงในตัวอย่างต่อไปนี้

I (Edmund) think it very <u>possible</u> that they (Edmund’s sisters) <u>might</u> , one or both , be more desirous of being admired by Crawford , and <u>might</u> shew that desire rather more unguardedly than was perfectly prudent . (*Mansfield Park*)

---

[1] จากการตรวจสอบคอนคอร์แดนซ์ของคำกริยาทั้ง 5 คำนี้ คำว่า “can” และ “could” ในบางบริบทสื่อความหมายเกี่ยวกับ “ความสามารถ” มากกว่า “ความเป็นไปได้” แม้กระนั้น กรณีเช่นนี้พบไม่บ่อยเท่ากับการแสดงความหมายเกี่ยวกับ “ความเป็นไปได้” อีกทั้งคำอื่นๆในวงความหมายนี้ต่างก็แสดงความหมายเกี่ยวกับความน่าจะเป็น (likely) ทั้งสิ้น

I (Mr. Darcy) am very sure that anxiety for her (Miss Bingley's) brother is the cause of it . (*Pride and Prejudice*)

[S]he (Miss Bates) did not think Jane could have attended it; (*Emma*)

And do you (Elinor Dashwood) not think it more likely that she (Mrs. Jennings) should leave it to her daughters , than to us ? (*Sense and Sensibility*)

The circumstances, probably, first opened your eyes to his character. (*Persuasion*)

จากตัวอย่างข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าวงความหมายนี้เป็นลักษณะภาษาอีกกลุ่มหนึ่งที่สะท้อนแก่นเรื่องสำคัญของนิยายของเจน ออสเตนเกี่ยวกับการประเมินและตัดสินคนและสถานการณ์ วงความหมายนี้จึงมีความสอดคล้องกับวงความหมายความคิด ความรู้สึกที่ได้อภิปรายข้างต้น

4.1.4 วงความหมาย "strong obligation or necessity"

คำที่ปรากฏอยู่ในวงความหมายนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่เช่นเดียวกับวงความหมาย likely ข้างต้น กล่าวคือ กลุ่มที่เป็นคำกริยาแสดงทัศนะ (modal verb) ได้แก่ คำว่า "must", "should" และ "ought" อนึ่ง ประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยคำนึงถึงในการวิเคราะห์คอนคอร์แดนซ์ในวงความหมายนี้คือคำว่า "must" และ "should" สามารถใช้ในการประเมินความเป็นไปได้ของเรื่องต่างๆได้เช่นเดียวกับคำกริยาแสดงทัศนะในข้อ 4.1.3 อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคำกริยาแสดงทัศนะในกลุ่มนี้จะมีความหมายซ้ำซ้อนกับวงความหมาย likely แต่คำอื่นๆในวงความหมายนี้แสดงความหมายเกี่ยวกับความจำเป็นหรือความถูกต้องเหมาะสมอย่างชัดเจน คำในกลุ่มนี้เป็นคำเนื้อหาซึ่งประกอยด้วยคำว่า "necessary", "need", "duty", "obliged", "obliging", "obligation" และ "essential" เป็นต้น

เมื่อพิจารณาคอนคอร์แดนซ์ของคำต่างๆในวงความหมายนี้ พบว่าวงความหมายนี้สื่อให้เห็นว่านิยายของเจน ออสเตนมีเนื้อหาเกี่ยวกับการประเมินความถูกต้องเหมาะสม ความควรไม่ควรของการกระทำของตัวละครต่างๆในเรื่อง ดังเช่นที่แสดงในตัวอย่างต่อไปนี้

- You like Mr. Elton , papa , --I must look about for a wife for him. (*Emma*)

- She was very conscious that she ought to have prevented them. (*Mansfield Park*)

[W]hen Catherine saw what was necessary here, she began to be amazed herself . They returned to the hall, that the chief staircase might be ascended, and the beauty of its wood , and ornaments of rich carving might be pointed out (*Northanger Abbey*)

- Her father should feel no degradation in his change , should see nothing to regret in the duties and dignity of the resident landholder. (*Persuasion*)

การประเมินและตัดสินความถูกต้องเหมาะสมของการกระทำของตัวละครในนิยายเจน ออสเตน นั้นเป็นลักษณะสำคัญประการหน่งของนิยายของเจน ออสเตน นักวิเคราะห์วิจารณ์วรรณกรรมอังกฤษ อาทิ Booth 1991 และ Sherry 1966 กล่าวว่านิยายของเจน ออสเตนจัดอยู่ในกลุ่มสุขนาฏกรรมมรรยาทสังคม (comedy of manners) กล่าวคือ เป็นนิยายที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการประเมินและตัดสินคุณค่าของตัวละครจากพฤติกรรมของตัวละครซึ่งอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์และประเพณีนิยมทางสังคม โดยตัวเอกของเรื่องมักจะมีวิจารณญาณและสำนึกที่ดีเกี่ยวกับการแสดงออกในสังคม

4.1.5 วงความหมาย “social actions, states and processes”

วงความหมายนี้ประกอบด้วยคำว่า “manner”, “visit”, “visitor”, “behaviour”, “conduct”, “habit”, “ceremony”, และ “introduced” เป็นต้น จากการพิจารณาคอนคอร์แดนซ์ของคำต่างๆในวงความหมายนี้ พบว่า วงความหมายนี้มีความสอดคล้องกับวงความหมาย strong obligation and necessity ข้างต้นตรงที่สื่อความเป็นสุขนาฏกรรมมรรยาทสังคม ดังจะเห็นได้จากการที่นิยายของเจน ออสเตนมีคำที่มีความหมายว่า “พฤติกรรม” หรือ “ความประพฤติ”มากเป็นพิเศษ ไม่ว่าจะเทียบกับนิยายในยุคสมัยเดียวกันหรือกับนิยายสมัยใหม่

4.1.1.6 วงความหมาย “kin”

คำที่ปรากฏอยู่ในวงความหมายนี้ส่วนใหญ่เป็นคำที่ใช้เรียกความสัมพันธ์แบบเครือญาติ เช่น “sister”, “mother”, “father”, “brother” และ “daughter” เป็นต้น นอกจากคำเหล่านี้แล้ว พบว่ามีคำอื่นๆปรากฏในกลุ่มความหมายนี้ด้วย อาทิเช่น “family”, “marriage”, “marry”, “married”, และ “engaged” เป็นต้น คำเหล่านี้สะท้อนให้เห็นลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของนิยายของเจน ออสเตนซึ่งเป็นที่กล่าวถึงทั่วไปในการวิเคราะห์และวิจารณ์วรรณกรรมของเจน ออสเตน นั่นคือ นิยายของเธอนำเสนอเรื่องราวภายในครอบครัวของคนในยุคนั้นและมีเนื้อหาเกี่ยวกับการแต่งงานของหญิงสาวในสมัยปลายศตวรรษที่ 18

กล่าวโดยสรุป วงความหมายสำคัญทั้ง 12 วงในนิยายของเจน ออสเตนสะท้อนให้เห็นลักษณะสำคัญหลายประการของนิยายของนักเขียนผู้นี้ ได้แก่

1. การใช้เทคนิกการกล่าวเกินจริง (exaggeration) เป็นกลวิธีในการสื่อความหมายแฝงที่ตรงกันข้ามกับข้อความที่ตัวละครพูดหรือที่ผู้บรรยายกล่าว (irony) ให้ผู้อ่านตีความ ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะเด่นของนิยายของเจน ออสเตน

2. นิยายของเจนออสเตนเน้นให้ตัวละครประเมินและอภิปรายความน่าจะเป็น ความถูกต้องเหมาะสมของสถานการณ์และลักษณะนิสัยใจคอของตัวละครต่างๆ

3. นิยายของเจนออสเตนมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง ความรัก การแต่งงานและครอบครัว

4.2 คำสำคัญ (key words) ในนวนิยายของเจนออสเตน

จากการเปรียบเทียบนิยายของเจน ออสเตนทั้ง 6 เล่มกับคลังข้อมูลอ้างอิง 2 คลังคือ 19Nov และ BNC โดยใช้ค่าจุดตัด log-likelihood ที่ 200 นั้น พบว่าคำสำคัญที่ทำให้นิยายของเจน ออสเตน มีความแตกต่างจากนิยายสมัยใหม่มีจำนวนทั้งสิ้น 37 คำ ในจำนวนนี้เป็นชื่อ

ตัวละครและคำนำหน้าชื่อ (Miss, Mrs. และ Mr.) จำนวน 12 คำ ในการวิเคราะห์คำสำคัญในนิยายของเจน ออสเตนนี้ ผู้วิจัยจะไม่พิจารณาชื่อเฉพาะและคำนำหน้าชื่อ เนื่องจากคำเหล่านี้เป็นคำที่ใช้พูดถึงตัวละครหรือสถานที่ในนิยาย ซึ่งแน่นอนว่าจะต้องทำให้นิยายของเจน ออสเตนแตกต่างจากนิยายเรื่องอื่นๆอยู่แล้ว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงถือว่า “คำศัพท์” ที่เป็นคำสำคัญที่ได้จากการเปรียบเทียบนี้มีจำนวน 25 คำ ส่วนรายการคำสำคัญที่ปรากฏในการเปรียบเทียบกับ 19CNov นั้นมีทั้งสิ้น 89 คำ เป็นชื่อตัวละคร ชื่อสถานที่และคำนำหน้าชื่อจำนวน 50 คำ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงถือว่า “คำศัพท์” ที่เป็นคำสำคัญที่ได้จากการเปรียบเทียบนี้มีจำนวน 39 คำ ผู้วิจัยได้แสดงรายการคำศัพท์สำคัญที่ได้จากการเปรียบเทียบกับคลังข้อมูลอ้างอิงไว้ในตารางที่ 2 ดังนี้ (สำหรับกลุ่มที่ปรากฏในการเปรียบเทียบนิยายของเจน ออสเตน กับคลังข้อมูลอ้างอิงทั้งสอง ผู้วิจัยได้เน้นด้วยแถบไฮไลต์สีเทา)

ตาราง2 คำศัพท์สำคัญของนิยายของเจน ออสเตนที่ได้จากการเปรียบเทียบกับคลังข้อมูลอ้างอิง

อันดับ	คำสำคัญจากการเปรียบเทียบกับ 19CNov	คำสำคัญจากการเปรียบเทียบกับ BNC
1	be	her
2	very	be
3	not	not
4	she	of
5	her	to
6	could	which
7	every	very
8	herself	have
9	must	she
10	so	any
11	much	had
12	uncle	sister
13	such	every
14	any	been
15	party	such a

16	being	herself
17	such a	such
18	most	could
19	all	however
20	been	than
21	however	as
22	sister	should
23	though	am
24	acquaintance	feelings
25	thing	must
26	feelings	-
27	soon	-
28	but	-
29	to	-
30	indeed	-
31	sure	-
32	have	-
33	happy	-
34	dear	-
35	think	-
36	their	-
37	behaviour	-
38	comfort	-
39	general	-

เมื่อเปรียบเทียบรายการวงความหมายสำคัญทั้งสองรายการ จะเห็นได้ว่ามีคำศัพท์ที่ปรากฏในทั้ง 2 รายการอยู่จำนวน 18 คำ โดยผู้วิจัยแบ่งคำศพท์เหล่านี้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มคำเนื้อหา มีจำนวน 3 คำ ได้แก่คำว่า “very”, “sister” และ “feelings”

2. กลุ่มคำไวยากรณ์ มีจำนวน 15 คำ ได้แก่คำว่า “her”, “be”, “not”, “to”, “have”, “she”, “any”, “every”, “been”, “such a”, “herself”, “such”, “could”, “however” และ “must”

จะเห็นได้ว่าในกลุ่มแรกนั้น คำเนื้อหาทั้ง 3 คำเป็นคำที่อยู่ในวงความหมายหลักที่ได้อภิปรายไปในข้อ 4.1 กล่าวคือ คำว่า “very” อยู่ในวงความหมาย “degree boosters” คำว่า “sister” อยู่ในวงความหมาย “kin” และคำว่า “feelings” อยู่ในวงความหมาย “thought, belief” การที่คำเหล่านี้ปรากฏในรายการคำสำคัญในนิยายของเจน ออสเตนนั้น ชี้ให้เราเห็นว่าหากพิจารณาจากค่าความสำคัญทางสถิติแล้ว คำ 3 คำนี้เป็นคำที่มีความสำคัญที่สุดในวงความหมายหลักข้างต้น เนื่องจากยังปรากฏในรายการคำสำคัญด้วย ในขณะที่คำอื่นๆที่ปรากฏในวงความหมายเดียวกัน เช่น “extremely”, “mother” หรือ “believe” ไม่ปรากฏในรายการคำสำคัญเมื่อใช่จุดตัดค่าความสำคัญที่ 200 เท่ากับที่ใช้ในการวิเคราะห์วงความหมายสำคัญ ในขณะเดียวกัน การที่คำทั้ง 3 คำนี้มีความสอดคล้องกับวงความหมายสำคัญของนิยายเจน ออสเตนก็ทำให้เราเห็นว่าความหมายเกี่ยวกับการเพิ่มระดับ เกี่ยวกับญาติพี่น้อง และที่เกี่ยวกับความคิดความรู้สึก เป็นวงความหมายที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะปรากฏทั้งในระดับวงความหมายและระดับคำ

ส่วนกลุ่มคำไวยากรณ์นั้น แม้จะมิได้สื่อความหมายที่เฉพาะเจาะจงเท่ากับคำเนื้อหา แต่เมื่อพิจารณาดูแล้ว จะเห็นว่าคำบางคำในกลุ่มนี้มีความเกี่ยวข้องกันบางประการ อาทิเช่น คำว่า “her”, “she”, และ “herself” ต่างก็เป็นคำสรรพนามเรียกเพศหญิงทั้งสิ้น คำไวยากรณ์กลุ่มนี้จึงชี้ให้เห็นว่านิยายของเจน ออสเตนเป็นนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิงเป็นหลัก อีกกลุ่มหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าเกี่ยวข้องกันได้แก่คำว่า “any”, “every”, “such a” และ “such” ซึ่งคำเหล่านี้เป็นคำนำหน้านาม (noun determiner) ที่ใช้ในการเน้นจำนวน ความสำคัญหรือแสดงจำนวนมากหรือระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มวงความหมาย “เพิ่มระดับ” ที่ได้อภิปรายไปแล้วข้างต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- And he smiled with such seeming pleasure at the conviction (*Mansfield Park*)

- Mr. Weston was such a good-humoured , pleasant , excellent man (*Emma*)

- I am always ready to pay them any attention in my power. (*Sense and Sensibility*)

- He was her dear Wickham on every occasion. (*Pride and Prejudice*)

กลุ่มสุดท้ายได้แก่ กลุ่มคำกริยาช่วย ซึ่งประกอบด้วยคำว่า “be”, “been”, “have”, “could” และ “must” โดยที่สองคำหลังนั้นเป็นคำกริยาแสดงทัศนะที่ได้พิจารณาไปแล้วในการวิเคราะห์บทบาทของวงความหมาย “likely” และ “strong obligation and necessity” ในข้อ 4.1.1.3 และ 4.1.1.4 ตามลำดับ ส่วนคำว่า “be” “been” และ “have” นั้นมิได้สื่อความหมายใดๆมากนัก ผู้วิจัยจึงได้ตรวจสอบคอนคอร์แดนซ์ของคำทั้งสามและพบว่าคำว่า “be” และ “been”ปรากฏมากเป็นพิเศษนั้นเป็นเพราะตัวละครในเรื่องหรือผู้บรรยายเรื่อง (narrator) ใช้คำกริยาเหล่านี้ในการบรรยายสภาพหรือลักษณะของคน สิ่งของหรือสถานการณ์ต่างๆ ดังจะเห็นได้จากการที่คำกริยาทั้งสองนี้ปรากฏอยู่หน้าคำคุณศัพท์หรือนามวลีที่มีการบรรยายลักษณะ เช่น

- Mrs. Willoughby would at once be a woman of elegance and fortune. (*Sense and Sensibility*)

- I know not whether she would altogether be a very desirable wife to a man in my situation, […] (*Pride and Prejudice*)

- but I now perceive that it will be a very unfortunate one for Harriet. (*Emma*)

- The business, however, though not perfectly elucidated by this speech, soon ceased to be a puzzle. (*Northanger Abbey*)

- They think Charles might not be learned and bookish enough to please Lady Russell. (*Persuasion*)

แม้ว่าคำกริยาช่วยทั้งสองนี้จะมาได้สื่อความหมายที่เฉพาะเจาะจงใดๆด้วยตัวของมันเอง แต่รูปแบบการใช้ที่พบจากคอนคอร์แดนซ์ทำให้เห็นว่าคำกริยาเหล่านี้ก็เป็นลักษณะทางภาษาอีกประการที่แสดงให้เห็นว่านิยายของเจน ออสเตนเน้นการวิเคราะห์วิพากษ์และตัดสินคนหรือ

สถานการณ์ต่างๆ ส่วนเหตุผลที่รูปกริยา “be” และ “been” เป็นกริยาที่ปรากฏในรายการคำสำคัญมากกว่ารูปอื่นๆของ “be” เช่น “was”, “were” หรือ “is” นั้นเป็นเพราะคำกริยา “be” และ “been” นั้นมักปรากฏร่วมกับคำกริยาแสดงทัศนะ (modal verb) หรือร่วมกับ “to” ซึ่งก็ปรากฏในรายการคำสำคัญเช่นกัน ส่วนรูป “been” นั้นเป็นเพราะปรากฏร่วมกริยาช่วย “have”

คำสำคัญในกลุ่มคำไวยากรณ์อีก 2 คำที่ดูเหมือนจะไม่มีความเกี่ยวข้องกับคำอื่นๆในกลุ่มเดียวกัน ได้แก่คำว่า “not” และ “however” คำว่า “not” นั้น เมื่อพิจารณาคอนคอร์แดนซ์แล้ว พบว่าสาเหตุที่คำนี้ปรากฏบ่อยจนมีนัยสำคัญทางสถิตินั้นเป็นเพราะมักปรากฏในสำนวนที่ใช้ในบทสนทนา เช่น “I do not know”, “I do not think”, “I should not have”, “I would not think”, “I do not mean” และ “if you do not” เป็นต้น และเนื่องจากนิยายของเจน ออสเตนมักนำเสนอบทสนทนาของตัวละครที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน วิพากษ์วิจารณ์บุคคลและสถานการณ์เป็นส่วนใหญ่ สำนวนที่มีคำว่า “not” เหล่านี้จึงปรากฏบ่อยเป็นพิเศษ ส่วนคำว่า “however” นั้น เมื่อตรวจสอบคอนคอร์แดนซ์แล้ว ผู้วิจัยพบว่า คำนี้ปรากฏบ่อยเนื่องจากเหตุผล 2 ประการ กล่าวคือ ประการแรก ตัวละครในนิยายของเจน ออสเตนนั้นมักอภิปรายกันถึงเรื่องบุคคลหรือสถานการณ์ต่างๆ บ่อยครั้งที่ตัวละครมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน คำว่า “however” จึงใช้ในบทสนทนาเมื่อตัวละครแสดงความเห็นต่าง อีกประการหนึ่งคือเนื่องจากตัวละครเอกของเจน ออสเตนมักมีความคิด ความเข้าใจหรือความคาดหวังในตัวบุคคลต่างๆ แต่ในตอนแรกนั้นความคิด ความเข้าใจนั้นผิดพลาด คำว่า “however” จึงนำมาใช้สื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ตัวละครเข้าใจหรือคาดหวังกับความจริงที่เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น

- [S]he [Jane Fairfax] was more reserved on the subject of Weymouth and the Dixons than any thing. […] It did her no service however. Her caution was thrown away. Emma saw its artifice, and returned to her first surmises. (*Emma*)

- The Miss Bertrams' admiration of Mr. Crawford was more rapturous than anything which Miss Crawford 's habits made her likely to feel . She acknowledged , however, that the Mr. Bertrams were very fine young men , that two such young men

were not often seen together even in London, and that their manners, particularly those of the eldest, were very good. (*Mansfield Park*)

- Catherine blushed and disclaimed , and the gentleman 's predictions were verified . There was a something, however , in his words which repaid her for the pain of confusion; […] (*Northanger Abbey*)

- for if Miss Elliot were to hear how soon we came to an understanding , she would never be persuaded that we could be happy together. I had known you by character , however , long before. (*Persuasion*)

- I have frequently wished to heal the breach; but for some time I was kept back by my own doubts, […]--My mind, however, is now made up on the subject. (*Pride and Prejudice*)

- He thinks Marianne 's affection too deeply rooted for any change in it under a great length of time, and even supposing her heart again free , is too diffident of himself to believe, that with such a difference of age and disposition he could ever attach her . There, however , he is quite mistaken . His age is only so much beyond hers as to be an advantage , as to make his character and principles fixed ; --and his disposition , I am well convinced , is exactly the very one to make your sister happy. (*Sense and Sensibility*)

กล่าวโดยสรุป คำสำคัญในนิยายของเจน ออสเตนที่ปรากฏไม่ว่าจะเปรียบเทียบนิยายของเธอกับนิยายสมัยใหม่หรือกับนิยายในยุคสมัยเดียวกันกับเธอมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์วงความหมายสำคัญเป็นอย่างมาก คำบางคำปรากฏแล้วในวงความหมายหลัก และแม้ว่าคำสำคัญบางคำจะไม่ได้สื่อความหมายเฉพาะด้วยตัวเอง เนื่องจากมีความสำคัญทางไวยากรณ์มากกว่า แต่เมื่อพิจารณาบริบทที่คำเหล่านั้นปรากฏ พบว่ารูปแบบการปรากฏมีความใกล้เคียงกันและบ่งชี้ลักษณะสำคัญบางประการของนิยายของเจน ออสเตนได้เช่นกัน กล่าวคือ นิยายของเจน ออสเตนมีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้หญิง และเน้นเรื่องความคิด ความเข้าใจและการวิพากษ์วิจารณ์ตัวบุคคลและสถานการณ์ต่างๆ

4.3 ชนิดของคำที่สำคัญ (key parts of speech) ในนวนิยายของเจนออสเตน

จากการเปรียบเทียบนิยายของเจน ออสเตนทั้ง 6 เล่มกับคลังข้อมูลอ้างอิง 2 คลังคือ 19Nov และ BNC โดยใช้ค่าจุดตัด log-likelihood ที่ 200 นั้น พบว่าชนิดของคำที่สำคัญที่ทำให้นิยายของเจน ออสเตน มีความแตกต่างจากนิยายสมัยใหม่และจากนิยายในปลายศตวรรษที่ 18 จนถึงต้นศตวรรษที่ 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือกลุ่มที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 3 ข้างล่างนี้ (สำหรับกลุ่มที่ปรากฏในการเปรียบเทียบนิยายของเจน ออสเตนกับคลังข้อมูลอ้างอิงทั้งสอง ผู้วิจัยได้เน้นด้วยแถบไฮไลต์สีเทา)

ตาราง3 ชนิดของคำที่สำคัญของนิยายของเจน ออสเตน

อันดับ	ชนิดคำจากการเปรียบเทียบกับ 19CNov	ชนิดคำจากการเปรียบเทียบกับ BNC
1	degree adverb	noun of title
2	be	degree adverb
3	noun of title	be
4	singular proper noun (e.g. jane)	of
5	modal auxiliary	past participle of lexical verb (e.g. given, worked)
6	general adverb	3rd person sing. objective personal pronoun (him, her)
7	capable of pronominal function (e.g. such, former, same)	to
8	being	capable of pronominal function (e.g. such, former, same)
9	have	modal auxiliary
10	singular after-determiner (e.g. little, much)	unit of measurement, neutral for number (e.g. in, cc)
11	superlative degree adverb (i.e. “most” และ “least”	been
12	been	have
13	to	than

14	adversative coordinating conjunction (e.g. but, however)	general adverb
15	before determiner or pre-determiner capable of pronominal function (e.g. all, half)	superlative degree adverb (i.e. “most” และ “least”
16	plural proper noun (e.g. Browns, Reagans)	had
17	not, n’t	as (as conjunction)
18	determiner (capable of pronominal function) (e.g any, some)	that (as conjunction)
19	3rd person sing. subjective personal pronoun (he, she)	singular reflexive personal pronoun (e.g. yourself, itself)
20	indefinite pronoun, singular (e.g. anyone, everything, nobody, one)	-
21	3rd person sing. objective personal pronoun (him, her)	-

เมื่อเปรียบเทียบรายการชนิดของคำที่สำคัญทั้งสองรายการ จะเห็นได้ว่ามีชนิดคำ 11 กลุ่มที่ปรากฏในการเปรียบเทียบนิยายของเจน ออสเตนกับคลังข้อมูลอ้างอิงทั้งสอง ซึ่งชนิดของคำเหล่านี้ส่วนใหญ่สอดคล้องกับวงความหมายสำคัญและคำสำคัญที่ผู้วิจัยได้อภิปรายแล้วข้างต้นดังที่ได้แสดงในตารางที่ 4ดังนี้

ชนิดของคำ	วงความหมายหรือคำสำคัญที่เกี่ยวข้อง
1. degree adverb	กลุ่มวงความหมายเพิ่มระดับ
2. be – infinitive	คำสำคัญ be
3. noun of title	คำสำคัญ
4.modal auxiliary	วงความหมาย likely และ strong obligation และคำสำคัญ could must

5. determiner capable of pronominal function เช่น “such”	คำสำคัญ such
6.have – infinitive	คำสำคัญ have
7.been	คำสำคัญ been
8.to	คำสำคัญ to
9. third-person singular objective personal pronoun เช่น “him” “her”	คำสำคัญ her

ความสอดคล้องกันเช่นนี้ทำให้เห็นว่าคำเหล่านี้เป็นลักษณะสำคัญที่เป็นเอกลักษณ์ของนิยายเจน ออสเตนอย่างแท้จริง ในจำนวนชนิดของคำทั้ง 11 กลุ่ม ดูเหมือนว่าคงเหลืออีก 2 กลุ่มที่ยังไม่ปรากฏในระดับวงความหมายและระดับคำศัพท์ ได้แก่ กลุ่ม superlative degree adverb (ได้แก่คำว่า most, least) และ general adverb ผู้วิจัยจึงได้พิจารณารายการคำที่อยู่ในกลุ่มชนิดของคำทั้งสอง พบว่าแท้จริงแล้วคำที่อยู่ในกลุ่ม general adverb ที่ปรากฏบ่อยในกลุ่มนี้จนทำให้ชนิดคำนี้เป็นชนิดคำที่สำคัญได้ส่วนใหญ่แล้วเป็นคำที่บอกระดับความถี่ เช่น “never”, “always” “often” หรือเป็นคำที่ใช้เน้นข้อเท็จจริง เช่น “only”, “really” และ “indeed” ดังนั้นเมื่อพิจารณาร่วมกับกลุ่ม superlative degree adverb ซึ่งประกอบด้วยคำว่า most และ least ทำให้สามารถเห็นได้ว่ากลุ่มคำกริยาวิเศษณ์ทั้งสองนี้ก็สอดคล้องกับกลุ่มวงความหมาย “เพิ่มระดับ” ซึ่งใช้ในการสื่อความหมายในลักษณะการกล่าวเกินจริง (exaggeration) ที่ได้อภิปรายไปแล้วในข้อ 4.1 ดังที่แสดงในตัวอย่างต่อไปนี้

- Mr. Woodhouse saw the letter, and he said he <u>never</u> saw <u>such a</u> handsome letter in his life. (*Emma*)

- Her <u>only</u> resource was to get out of the subject as fast as possible , and turn the current of Sir Thomas 's ideas into a happier channel. (*Mansfield Park*)

- I <u>really</u> believe I shall <u>always</u> be talking of Bath, when I am at home again. (*Northanger Abbey*)

- He had seen you indeed, before he came to Bath , and admired you , but without knowing it to be you. (*Persuasion*)

- But he is, beyond all comparison, the most agreeable man I ever saw. (*Pride and Prejudice*)

- I persuaded myself to think that nothing else in common prudence remained for me to do. (*Sense and Sensibility*)

กล่าวโดยสรุป ชนิดของคำที่มีนัยสำคัญทางสถิติในนิยายของเจนออสเตนมีความสอดคล้องกับวงความหมายสำคัญและคำสำคัญเป็นอย่างมาก กล่าวคือ มีทั้งกลุ่มที่เป็นกริยาช่วย be และ have กลุ่มกริยาแสดงทัศนะ และที่สำคัญ การวิเคราะห์ชนิดของคำได้แสดงให้เห็นว่ากลวิธีที่เจน ออสเตนใช้ในการสร้างความหมายผ่านการกล่าวเกินจริงคือการใช้คำกริยาวิเศษณ์หลากหลายประเภท มิได้จำกัดอยู่แต่การใช้คำ “เพิ่มระดับ” เช่น คำในวงความหมาย degree booster หรือ degree maximizer เท่านั้น

บทที่ 5

สรุป

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะได้สรุปงานวิจัยโครงการนี้ โดยจะแบ่งการอภิปรายเป็นสองส่วนตามคำถามหลักในการวิจัยที่ตั้งไว้คือ

(1) ลักษณะเด่นทางภาษาของนวนิยายอังกฤษศตวรรษที่ 19 คืออะไร และมีบทบาทต่อการตีความอย่างไร

(2) คลังข้อมูลภาษาอังกฤษสามารถช่วยอธิบายการตีความวรรณคดีอังกฤษได้อย่างไร ส่วนแรกเป็นการตอบคำถามวิจัยเกี่ยวกับลักษณะภาษาในนิยายของเจน ออสเตน ส่วนที่สองเป็นการอภิปรายและตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้คลังข้อมูลภาษาอังกฤษในการศึกษาวรรณคดีอังกฤษ

5.1 ลักษณะภาษาในนิยายของเจน ออสเตน

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้นิยายของเจน ออสเตนเป็นกรณีศึกษา และใช้แนวทางภาษาศาสตร์คลังข้อมูลในการค้นหาลักษณะภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ของนิยายของเจน ออสเตน ในระดับคำศัพท์ ระดับไวยากรณ์ และระดับวงความหมาย ผลการวิจัยพบว่า จากการเปรียบเทียบนิยายของเจน ออสเตนกับคลังข้อมูลอ้างอิงนั้น ผลที่ได้จากการค้นหาลักษณะภาษาทั้ง 3 ระดับนั้นมีความสอดคล้องกันเป็นอย่างมาก ลักษณะภาษาที่พบว่าปรากฏในรายการทั้ง 3 ระดับซึ่งบ่งชี้ว่าเป็นลักษณะภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ของนิยายเจน ออสเตนมี 4 ประการ ดังนี้

1. มีการใช้กลวิธีกล่าวเกินจริง (exaggeration) ผ่านการใช้คำขยายประเภทต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำกริยาวิเศษณ์เพื่อบ่งบอกว่าสิ่งที่ถูกขยายนั้นอยู่ในระดับสูงหรือมีปริมาณมาก

2. มีการใช้กริยาแสดงทัศนะ (modal verb) มากอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสื่อความหมายเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในเรื่องต่างๆและความถูกต้องเหมาะสมของการกระทำ

3. มีการใช้กริยา be และ have มากอย่างมีนัยสำคัญ

4. มีการใช้คำสรรพนามเพศหญิงมากอย่างมีนัยสำคัญ

ลักษณะเฉพาะทางภาษาที่สำคัญที่สุดทั้ง 4 ประการนี้มีบทบาทสำคญในการสร้างความหมายของตัวบทและต่อการตีความของผู้อ่าน กล่าวคือ นิยายของเจน ออสเตนมีตัวเอกเป็นผู้หญิง (สะท้อนจากการใช้คำสรรพนามเพศหญิงมากอย่างมีนัยสำคัญ) ซึ่งสิ่งที่ตัวเอกของเจน ออสเตนจะต้องเผชิญคือการประเมินและตัดสินผู้คนและสถานการณ์ผ่านการสนทนากับตัวละครอื่นและการพิจารณาไตร่ตรองของตน (สะท้อนจากการใช้กริยาแสดงทัศนะในการประเมินความน่าจะเป็นและความถูกต้องเหมาะสมในเรื่องต่างๆ) ด้วยเหตุนี้ นิยายของเจน ออสเตนจึงมิได้เน้นการกระทำหรือการแสดงออกที่เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม หากแต่เน้นการพูดคุยสนทนาและการถ่ายทอดมุมมองความคิดของตัวเอก นิยายของเธอจึงเต็มไปด้วยกริยา be ซึ่งแสดงสภาพมากกว่ากริยาที่แสดงการกระทำ อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์และตัวละครที่ตัวเอกต้องเข้าไปเกี่ยวข้องนั้น มิได้ดำเนินไปหรือนำเสนออย่างชัดเจนตรงไปตรงมา บ่อยครั้งที่ผู้อ่านจะมองเห็นสิ่งเหล่านี้ในขณะที่ตัวเอกประเมินและตัดสินคนหรือเหตุการณ์ผิดพลาด ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจใคร่ติดตามหรือแม้แต่เอาใจช่วยตัวเอกของเรื่อง ผู้อ่านจึงได้รับอรรถรสจากการอ่านนิยายของเธอ ซึ่งกลวิธีที่เจน ออสเตนใช้ในการสื่อความหมายให้ผู้อ่านได้รู้สึกถึงความไม่ชอบมาพากลของตัวละครหรือเหตุการณ์และมีอารมณ์ร่วมไปกับเรื่องราวในนิยาย (reader engagement) นี้คือการสื่อความหมายแฝงให้ผู้อ่านได้สัมผัส และการสื่อความหมายแฝงนี้กระทำโดยการกล่าวเกินจริงโดยใช้คำขยายประเภทต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำกริยาวิเศษณ์เพื่อบ่งบอกว่าสิ่งที่ถูกขยายนั้นอยู่ในระดับสูงหรือมีปริมาณมากจนไม่น่าเชื่อถือ

5.2 ข้อจำกัดของงานวิจัยนี้และและข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. ระเบียบวิธีวิจัยขข้อหนึ่งซึ่งอาจมองว่าเป็นข้อจำกัดประการหนึ่งของงานวิจัยนี้ได้คือการที่ผู้วิจัยตั้งค่าจุดตัดของระดับความสำคัญไว้ค่อนข้างสูง คืออยู่ที่ค่า LL ที่ 200 ทั้งนี้

เนื่องจากคลังข้อมูลอ้างอิงทั้งสองนั้นแตกต่างกันมากในเรื่องยุคสมัยของตัวบท การตั้งค่าจุดตัดที่ค่อนข้างสูงจะช่วยให้สามารถสกัดลักษณะภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของงานเขียนของเจน ออสเตนโดยแท้จริงได้ อย่างไรก็ตาม เป็นไปได้ว่าวงความหมาย คำศัพท์ และชนิดของคำที่มีค่าต่ำกว่า 200 ก็มีความสำคัญต่อการตีความตัวบทเช่นกัน งานวิจัยวัจนลีลาของเจน ออสเตนในอนาคตจึงอาจพิจารณาลักษณธภาษาที่อยู่ต่ำกว่าระดับที่ 200

2. ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ว่าการใช้คลังข้อมูลภาษาในการวิจัยวัจนลีลาศาสตร์มีอยู่ 2 แนวทาง ได้แก่ (1) การกำกับผลบนตัวบทและพิจารณาความถี่ของประเภทลักษณะภาษาที่ปรากฏและ (2) การศึกษารูปแบบของคำปรากฏร่วมในตัวบท โครงการวิจัยนี้ใช้เทคนิกการกำกับผลเป็นหลัก งานวิจัยวัจนลีลาของเจน ออสเตนในอนาคตจึงอาจศึกษารูปแบบการปรากฏร่วมของคำในนิยายของนักเขียนผู้นี้

3. งานวิจัยนี้ให้ภาพรวมของนิยายของเจน ออสเตนทั้ง 6 เล่ม ทว่า นิยายของเจน ออสเตนแต่ละเรื่องย่อมมีลักษณะภาษาที่แตกต่างกันไปตามเนื่อเรื่องที่แตกต่างกัน งานวิจัยวัจนลีลาของเจน ออสเตนในอนาคตจึงอาจศึกษาลักษณะภาษาของนิยายแต่ละเล่ม

5.3 การใช้คลังข้อมูลภาษาอังกฤษในการศึกษาวรรณคดีอังกฤษ

วัตถุประสงค์หลักของโครงการวิจัยนี้คือการศึกษาสมรรถนะของการใช้แนวทางภาษาศาสตร์คลังข้อมูลในการวิเคราะห์ตัวบทประเภทวรรณกรรม ซึ่งยังไม่ค่อยแพร่หลายในแวดวงภาษาศาสตร์คลังข้อมูล จากการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าการใช้แนวทางภาษาศาสตร์คลังข้อมูลในการศึกษาวรรณกรรมมีข้อดี ดังนี้

1. ทำให้สามารถศึกษาภาษาของงานวรรณกรรมได้ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยทั่วไปแล้ว การวิเคราะห์ความหมายในงานวรรณกรรมนั้นมักมาจากการใช้ความรู้ความเข้าใจของตนเอง (intuition) แต่แนวทางภาษาศาสตร์คลังข้อมูลนั้นทำให้เราสามารถศึกษาลักษณะภาษาโดยนำข้อมูลเชิงปริมาณมาพิจารณาร่วมกับการตีความของเราเอง ซึ่งแน่นอนว่า

ข้อมูลเชิงปริมาณนี้อาจขัดแย้งหรือสอดคล้องกับการตีความของเรา ซึ่งไม่ว่าจะเป็นทางใด ผู้วิจัยเห็นว่าต่างก็เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์วรรณกรรมทั้งสิ้น หากข้อมูลเชิงปริมาณขัดแย้งกับการตีความหรือข้อสังเกตในงานวิจัยอื่นๆ ข้อมูลนี้ก็อาจเป็นสิ่งที่ทำให้เราได้มุมมองใหม่ในการอ่านวรรณคดีเรื่องนั้นๆหรืออาจทำให้เราย้อนกลับไปพิจารณาว่าเรามองข้ามลักษณะทางภาษาบางประการที่แสดงผ่านข้อมูลเชิงปริมาณในการตีความของเราหรือไม่ และหากข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้นั้นสอดคล้องกับการตีความของเราหรือของงานวิจัยอื่นๆที่ผ่านมา ข้อมูลเชิงปริมาณนั้นก็สามารถใช้เป็นหลักฐานสนับสนุนการตีความนั้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังเช่นที่ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้ตัวเน้นเสริมความ (intensifier) และกริยาแสดงทัศนะเป็นเอกลักษณ์ของงานเขียนของเจน ออสเตนเช่นที่นักวิจารณ์วรรณรรมเช่น Page (1976) และ Booth (1991) ตั้งข้อสังเกต

2. การใช้แนวทางภาษาศาสตร์คลังข้อมูลในการศึกษาวรรณกรรมสามารถทำให้เราเห็นลักษณะภาษาบางประการที่ยากจะค้นพบได้ด้วยตาเปล่า ยกตัวอย่างเช่น ในขณะที่นักวิจารณ์สังเกตว่าเจน ออสเตนใช้กริยาวิเศษณ์ที่สื่อความหมายว่ามากมายมหาศาล เช่น vastly, extremely ในการสื่อความไม่จริงใจของตัวละครบางตัว งานวิจัยนี้พบว่า คำเหล่านั้นปรากฏน้อยครั้งมาก และปรากฏในคำพูดของตัวละครเพียงบางตัว บางเรื่องเท่านั้น ความจริงแล้วความไม่จริงใจของตัวละครถูกถ่ายทอดผ่านคำกริยาวิเศษณ์หลายประเภท รวมทั้งคำที่ปรากฏบ่อยทั่วไป เช่น “very” ด้วย หากแต่เจน ออสเตนใช้เทคนิกการวางคำกริยาวิเศษณ์เหล่านั้นในระยะใกล้กัน จึงทำให้เกิดความหมายว่ามากจนเกินไปขึ้นมา นอกจากนั้น การใช้คลังข้อมูลในงานวิจัยนี้ยังแสดงให้เห็นด้วยว่าไม่ใช่เพียงคำกริยาวิเศษณ์เท่านั้นที่ใช้ในการสร้างความหมายผ่านการกล่าวเกินจริง คำไวยากรณ์ซึ่งมักไม่ได้รับความสนใจหรือไม่ได้มีผู้ใดสังเกตเห็น เช่นคำนำหน้าคำนาม เช่น every, any, such a ก็มีบทบาทในการสื่อความหมายแฝงในนิยายของเจน ออสเตนเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม การใช้คลังข้อมูลในการวิเคราะห์วรรณกรรมก็มีข้อจำกัดอยู่เช่นกัน ประการแรกที่เห็นได้ชัดคือเรื่องทางเทคนิก การสร้างคลังข้อมูลที่เหมาะสมมักต้องใช้เวลามาก และอาจเกิดความผิดพลาดทางเทคนิกดังเช่นที่โครงการวิจัยนี้ประสบในตอนแรก อย่างไรก็ตาม ปัญหานี้สามารถแก้ไขได้ไม่ยากเกินความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อซอฟต์แวร์ที่ใช้มีความก้าวหน้าไปมากและมีให้เลือกใช้ได้หลากหลาย

ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งคือการใช้คลังข้อมูลในการศึกษาวรรณกรรมจะมุ่งเน้นไปที่ค่าความถี่หรือค่าทางสถิติที่สูง ซึ่งในทางภาษาศาสตร์คลังข้อมูลนั้น ลักษณะที่พบบ่อยคือลักษณะที่สำคัญ แต่สำหรับงานวรรณกรรมนั้น สิ่งที่ปรากฏบ่อยครั้งอาจไม่สำคัญไปกว่าสิ่งที่ปรากฏน้อยก็เป็นได้ ดังจะเห็นตัวอย่างได้จากการที่ชื่อเฉพาะปรากฏเป็นคำสำคัญในอันดับต้นๆ ของรายการคำสำคัญ หากแต่ความจริงแล้ว ชื่อเฉพาะเหล่านี้มิได้มีบทบาทต่อความหมายของตัวบทหรือศิลปะการประพันธ์เท่าใดนัก ตรงกันข้ามคำที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติต่ำกว่า เช่นคำว่า “sister”, “every” หรือ “feelings” กลับเป็นคำที่สื่อถึงเนื้อหาและกลวิธีการประพันธ์ของนักเขียน

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่าข้อจำกัดหรืออันที่จริงแล้วอาจจะเรียกว่าข้อเตือนใจในการใช้เทคนิกการเปรียบเทียบคลังข้อมูลในการศึกษาภาษาในงานวรรณกรรมนั้นคือ คอมพิวเตอร์เพียงแต่แสดงผลการเปรียบเทียบและคอนคอร์แดนซ์ก็เพียงแต่แสดงบริบทที่คำต่างๆปรากฏ มิได้แสดงความหมายของตัวบท เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานวรรณกรรมที่ต้องการศึกษาเป็นอย่างดี จึงจะสามารถตีความรายการคำที่เป็นผลจากการเปรียบเทียบและเข้าใจว่าคำที่ปรากฏในบริบทของแต่ละคอนคอร์แดนซ์นั้นมีความสำคัญต่อความหมายของตัวบทและกลวิธีการประพันธ์ของนักเขียนมากน้อยเพียงใด และอย่างไร ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้คลังข้อมูลภาษาเหมาะจะใช้ในการค้นหาหรือระบุลักษณะทางภาษา **หลังจาก**ที่นักวิจัยอ่านวรรณกรรมนั้นๆจนคุ้นเคยแล้ว ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ในการศึกษาหาความหมายของตัวบทก่อนการอ่านงานนั้นๆด้วยตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่ง แนวทางภาษาศาสตร์

คลังข้อมูลเป็นระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะต่อการสืบค้นหลักฐานทางภาษาเพื่อแสดงความเชื่อมโยงของภาษาในตัวบทกับการตีความวรรณกรรมได้อย่างมีระบบ แต่ไม่สามารถใช้แทนการอ่านงานวรรณกรรมใดๆได้

รายการอ้างอิง

Biber, D. Conrad, S. and Reppen, R. (1998) *Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use*. Cambridge: Cambridge UP.

Booth, W. 1991 [1961] "Control of Distance in Jane Austen's Emma" in D. Lodge (ed.) *Jane Austen: Emma (A Casebook).* London: Macmillan Press, 137-55.

Leech, G. and Fligelstone, S. (1992) "Computers and corpus analysis" in C. Butler (ed.) *Computers and Written Texts*. Oxford: Blackwell, 115-140.

Leech, G., Rayson, P. and Wilson, A. (2001) *Word Frequencies in Written and Spoken English Based on the British National Corpus*. London: Longman.

Leech, G. and Short, M. (1981) *Style in Fiction*. London: Longman.

Louw, W. (1993) "Irony in the Text or Insincerity in the Writer? – The Diagnostic Potential of Semantic Prosodies" In M. Baker, G. Francis and E. Tognini-Bonelli (eds) *Text and Technology: In Honour of John Sinclair*, 157-76.

McMaster, J. (ed.) (1995) *Jane Austen the Novelist: Essays Past and Present*. Basingstoke: Macmillan.

Page, N. (1976) *The Language of Jane Austen*. Oxford: Basil Blackwell.

Rayson, P. (2007) Wmatrix: a web-based corpus processing environment, Computing Department, Lancaster University. http://www.comp.lancs.ac.uk/ucrel/wmatrix/

Scott, M. and Tribble, C. (2006) *Textual Patterns: Keyword and Corpus Analysis in Language Education*. The Hague: Benjamins

Semino, E. and Short, M. (2004) *Corpus Stylistics*. London: Routledge.

Sherry, N. (1966) *Jane Austen*. London: Evans Bros.

Sinclair, J. (1991) *Corpus, Concordance, Collocation. Oxford*: Oxford UP.

Tognini-Bonelli, E. (2001) *Corpus Linguistics at Work*. Amsterdam: John Benjamins.

Wynne, M. (2005 [online]) "Stylistics: Corpus Approaches" Paper presented the Corpus Linguistics 2005 conference, Birmingham.(available online: http://www.corpus.bham.ac.uk/conference2005/corpora_stylistics.pdf